UPOKOJENEC

Glasilo izdaja: DU Lovrenc na Pohorju

Letnik: 24 **Številka: 1** **Lovrenc, december 2016**

UVODNIK

Lovrenška jezera, 1520m nadmorske višine.

Koncept aktivnega in kvalitetnega staranja zahteva povezanost s trajno udeležbo starejših v socialnem, gospodarskem, duhovnem, civilnem in kulturnem življenju.

Zaupanje vase, samospoštovanje in zadovoljstvo s samim seboj je tudi v poznejših letih mogoče gojiti in ohranjati ter se vključevati v kulturne skupine in razne druge krožke, ki si zavestno prizadevajo polepšati dan.

Besede »zato sem prestar« smo črtali iz svojega besednjaka.

Besedi »starec« in »starka« se ne uporabljata, nadomesti ju beseda »starejši«.

Kulturno udejstvovanje je nekaj pomembnega, saj združuje in medsebojno povezuje ljudi.

Medgeneracijski dialog je v kulturnih društvih in krožkih normalna stvar in brez njega ni uspešnega dela. Če si mladi in starejši med seboj pomagamo, zmoremo več in skupaj ustvarjamo družbo, kakršno si vsi želimo. Mlajši in starejši smo vsi člani te družbe. Zavedati se moramo, da je v naši družbi nujno in neizogibno potrebno sodelovanje.

Kot urednica časopisa Upokojenec se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam finančno pomagali pri izdaji časopisa ter seveda iskrena hvala vsem dopisnikom, ki so s svojimi prispevki obogatili naš časopis.

LEPE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO 2017 ŽELIM VSEM ČLANOM DU IN BRALCEM ČASOPISA!

Olga Črešnar
Predsednica DU

VOŠČILO

Se novo leto v koledar zapiše,
naj bolečine in težave zbriše.
Da zdravi v miru bi živeli,
da za potrebe vsega bi dovolj imeli,
da zadovoljni, srečni bi bili,
naj novo leto s tem vas obdari!

Ančka Dover

GLASILO UPOKOJENCEV 24 LET

PRAZNOVANJE VISOKEGA JUBILEJA

V letošnjem letu sta dve naši članici praznovali častitljivih 90 let:

- **MARIJA BAJGOT**, rojena 11. 1. 1926, iz Ceste vstaje 21, Lovrenc na Pohorju in
- **HILDA JAKOB,** rojena 25. 8. 1926, rodila se je v družini šestih otrok. Mlada se je poročila s svojim izvoljencem Jožefom. Leta 1974 je ovdovela, dolga leta je živela pri Faku na Kovaški cesti 24. V 80. letih se je preselila v upokojenski blok na Šolski ulici 20. Gospa Hilda je povedala, da se ogromno giblje, saj veliko hodi na sprehode. Njene želje so skromne, želi si samo zdravja.

Naj vsako jutro novo upanje vam daje,
preživljate vsak dan v vedrini in smehljaje,
jekleno zdravje ves čas naj se vas drži,
naj le zadovoljstvo vam sije iz oči.

ISKRENE ČESTITKE TER VELIKO ZDRAVJA IN ZADOVOLJSTVA.

BESEDA ŽUPANA

Drage upokojenke, dragi upokojenci, spoštovani bralci!

V veliko čast si štejem in v neizmerno veselje mi je, da lahko tudi to leto, kot že nekaj let nazaj, zapišem nekaj misli v vaše glasilo.

V nadaljevanju zapisa bom poskušal opisati delo, ki smo ga skupaj opravili župan, sodelavci iz občinske uprave, člani občinskega sveta ter člani odborov in komisij v letu, ki se počasi izteka. Posredoval vam bom svoja razmišljanja o nekaterih aktualnih zadevah in tudi usmeritve, ki jih bom zagovarjal v prihodnjem obdobju.

23. JEZERNIKOVI DNEVI

Letos smo praznovali visok jubilej Jezernikovih dnevov, in sicer že 23., v sklopu katerega smo praznovali tudi naš 18. občinski praznik. Jezernikovi dnevi so se uradno pod tem imenom začeli leta 1993. Kot vemo, so poimenovani po pravljičnem bitju, povodnem možu Jezerniku, ki je, kot pravi ljudsko izročilo in je zapisal zdaj že pokojni Lovrenčan Drago Vresnik, živel v velikem jezeru pod Roglo. Jezernik simbolizira dobre medčloveške odnose ter odnos človeka do naravne in kulturne dediščine. Jezernikovi dnevi poudarjajo domače izročilo, ki ga je potrebno ohraniti ter prenesti na bodoče rodove.

SVEČANA PRIREDITEV OB 23. JEZERNIKOVIH DNEVIH IN 18. OBČINSKEM PRAZNIKU

Svečana prireditev je potekala v soboto, 27. 8. 2016. Ob tej priložnosti smo v naši sredini gostili posebnega gosta, predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja, ki je s svojo prisotnostjo počastil letošnje praznovanje našega občinskega praznika.

Predsednik republike se je meni kot gostitelju in županu v nagovoru zahvalil za prisrčno vabilo na slovesnost. Pritrdil je moji zaskrbljenosti, da je lokalnim skupnostim zaupanih vse več dolžnosti, a te niso podprte z zadostnimi sredstvi.

Po slavnostnem nagovoru mi je predsednik Republike Slovenije Borut Pahor ob 25. obletnici samostojnosti slovenske države kot županu Občine Lovrenc na Pohorju poklonil slovensko zastavo, posebno protokolarno darilo predsednika republike ob praznovanju 25. obletnice samostojnosti naše države, v znak hvaležnosti za zavzetost, ambicioznost in vizijo, ki jo lokalna skupnost vlaga v razvoj za napredek kraja in naše domovine kot celote.

JUBILEJI

Letos je nekoliko neopaženo šel mimo nas še en jubilej. Lovrenc na Pohorju namreč letos praznuje že polnih 925 let svojega obstoja. Prvi pisni dokument sega v leto 1091, ko se območje današnjega Lovrenca na Pohorju omenja z imenom Radomlje, ko je grof Spanheim ustanovil šentpavelski benediktinski samostan v Labotski dolini in mu podaril južno od Drave vas Ruše ter pusto pokrajino, imenovano Radomlje.

Leta 2017 bomo praznovali 140 let obstoja Prostovoljnega gasilskega društva Lovrenc na Pohorju, ki je bilo ustanovljeno leta 1877.

V nedeljo, 16. oktobra 2016, je minilo 90 let od rojstva našega pomembnega sokrajana Draga Vresnika.

Na občinski spletni strani smo objavili sestavek o njegovem življenju in delu, ki sta ga napisala Franc in Antonija Verovnik (vljudno vabljeni k branju na naslovu http://*www.lovrenc.si/novice-1/lovrenske-novice/2158-90-obletnica-rojstva-draga-vresnika)*.

OBČINA LOVRENC NA POHORJU TTIP FREE ZONE – OBČINA BREZ TAJNIH SPORAZUMOV

Župan Občine Lovrenc na Pohorju sem predlagal Skupnosti občin Slovenije in Združenju občin Slovenije, katerih član je občina, da med svojim članstvom odpreta razpravo o sporazumih CETA, TTIP in TISA in da jih pozoveta, da pristopijo k boju ljudi in skupnosti širom Evrope za ohranitev obstoječe kakovosti življenja, na način, da se opredelijo kot skupnost brez tajnih sporazumov. Občinski svet občine Lovrenc na Pohorju je nato na 13. redni seji, 20. 10. 2016, sklenil, da se Občina Lovrenc na Pohorju pridruži skupini že več kot 1850 občin, regij in skupnosti v državah EU in se razglasi za TTIP Free Zone – občino brez tajnih sporazumov.

Na področju Občine Lovrenc na Pohorju namreč ne pristajamo na dogovore, ki bi izhajali ali izhajajo iz mednarodnih sporazumov, sklenjenih na nedemokratičen in nepregleden način med komisijo EU in vlado ZDA (TTIP), komisijo EU in vlado Kanade (CETA) oziroma med komisijo EU vlado katerekoli druge države ali skupine držav (TISA).

Za življenje in delovanje občank in občanov, prebivalk in prebivalcev Občine Lovrenc na Pohorju, gospodarskih organizacij, institucij Občine Lovrenc na Pohorju ter društev, delujočih na področju občine, ne morejo veljati nikakršni sporazumi, ki jih je kdorkoli in na kakršen koli način sprejel za našim hrbtom in bi nas na ta način prisilil k spoštovanju nekih nam povsem tujih pravil, katerih posledice so za življenje ljudi in organizacij oz. celotne skupnosti povsem nepredvidljive, škodljive.

Prav tako ne moremo pristati na spoštovanje kakršnihkoli tajnih sporazumov, ki nam, voljenim predstavnikom ljudstva, onemogočajo, da uresničujemo nam dano zaupanje s strani naše skupnosti, da delujemo v skladu z njenimi interesi in v njeno korist.

Zato je Občinski svet občine Lovrenc na Pohorju sklenil, da se Občina Lovrenc na Pohorju razglasi za TTIP Free Zone – občino brez tajnih sporazumov.

VPIS NEODTUJLJIVE PRAVICE DO VODE V USTAVO RS

Slovenija ima nekaj, kar bo v bližnji prihodnosti najbolj dobičkonosen posel. Čisto pitno vodo. Zagotovo je voda že danes tista dobrina, ki ljudem omogoča preživetje in razvoj. V primerjavi z drugimi državami je cena vode v Sloveniji zaenkrat še izjemno ugodna.

Danes 20 odstotkov sveta nima dostopa do čiste vode. Pri čemer je izvirov vse manj. Izsuševanje podtalnice je v zadnjih desetletjih poskočilo za enkrat; vsako leto brez podtalnice ostane novih 280 kvadratnih kilometrov ozemlja, z vsemi posledicami za kmetijstvo. Velika podjetja se zato pripravljajo na skok cen in trdijo, da je voda nova »nafta«.

Lovrenc ima dobre in kvalitetne vodne vire. V Lovrencu na Pohorju želimo, da voda ostane javna dobrina in ne tržno blago. Ne želimo si privatiziranega vodovoda, ker se učimo iz slabih izkušenj, ki jih imajo mesta kot so: Solun, Pariz, Berlin in še posebej London. Zato smo odločno proti privatizaciji vodnih virov. V Sloveniji je v zaključni fazi postopek za spremembo ustave, po kateri se bodo vodni viri, namenjeni oskrbi prebivalstva s pitno vodo, lahko po novem izkoriščali zgolj v obliki neprofitne javne službe. Predlog je tudi, da bi se prepovedalo podeljevanje novih koncesij za stekleničenje pitne vode in bi to pravico prenesli na državo oz. občine, obstoječe koncesije pa bi veljale do preteka in se ne bi podaljšale. Višek svoje čiste pitne vode namreč želimo uporabiti za blaginjo naših ljudi in države, ne pa za dobičke korporacijam.

Zato je Občinski svet Občine Lovrenc na Pohorju na 13. redni seji občinskega sveta, 20. 10. 2016, sprejel sklep,

da Občina Lovrenc na Pohorju podpira vpis neodtujljive pravice do vode v Ustavo RS.

DELO ŽUPANA IN OBČINSKE UPRAVE

Na tem mestu bi rad poudaril, da je naše delo v drugem mandatu mojega županovanja, še naprej uspešno. Imamo uravnotežen proračun, občine ne zadolžujemo od leta 2010 naprej, ko sem prevzel županovanje, vrednost njenega premoženja narašča, uspešno vračamo kredite, najete v preteklosti, in zagotavljamo sredstva za prihodnje pomembne projekte za našo občino. Ob vsem tem pa nam uspeva še bolje oblikovati dobre medčloveške odnose, medsebojno sodelovanje in solidarnost.

Ob tem ni odveč ponovno poudariti, da država občinam nalaga vedno nove obveznosti, hkrati pa nam krči prihodke.

Tak primer je koncesija za vodno pravico, ki jo občini plačujejo Dravske elektrarne Maribor. V letu 2016 bo tako Občina Lovrenc na Pohorju prejela iz naslova podeljenih koncesij kar za 73.600,00 EUR prihodkov manj kot v letu 2015.

Prihodki občinskega proračuna v letu 2016 znašajo: 3.188.033,00 EUR, pri čemer bomo morali za tekoče transfere nameniti kar 1.307.214,00 EUR ali 37,27 %. Investicijam bomo lahko namenili 967.335,00 EUR ali 27,58 % prihodkov proračuna.

Investicijska sredstva smo namenili predvsem za izvedbo naslednjih večjih projektov:

- Rekonstrukcija lokalne ceste Cesta na Kumen – 1. del (180.159,00 EUR);
- Rekonstrukcija JP v naselju – JP Sončna pot (34.000,00 EUR);
- Rekonstrukcija JP v naselju – Srparska pot (75.000,00 EUR);
- Rekonstrukcija JP izven naselja – do lovske koče (60.000,00 EUR);
- Investicijsko vzdrževanje vodovoda (33.000,00 EUR);
- Investicije v širitev vodovodnega omrežja (80.000,00 EUR).

Razen tega skupaj s sodelavci iz občinske uprave rešujemo kar nekaj zadev, ki sem jih podedoval iz preteklosti. Tu mislim predvsem na problematiko cen Nigrada, čistilne naprave in izgradnje meteorne kanalizacije in vodovoda skozi trško jedro, pa problematiko večnamenske športne dvorane, Kovaške ceste, Snage, pa tudi na obnovo regionalne ceste Ruta–Pesek in pa seveda ceste Ruše–Lovrenc na Pohorju (Falska pečina).

RAZVOJNE USMERITVE OBČINE LOVRENC NA POHORJU

V drugem mandatu županovanja smo prepoznali in začrtali naslednje razvojne usmeritve Občine Lovrenc na Pohorju:

- vzpodbujanje koriščenja gozdnega potenciala (biomasa);
- podpora razvoju in vzpostavitvi lesno-predelovalne in kovinske industrije, osnovnih storitvenih dejavnosti in kmetijstva s ciljem odpiranja novih delovnih mest;
- kmetijstvo/lokalna pridelava in samooskrba;
- vzpodbujanje razvoja turizma, predvsem v smeri klimatskega zdravilišča;
- vzpodbujanje razvoja novih dejavnosti, ki so vezane na aktivno starost;
- povezovanje občine z drugimi občinami v državi in prekomejno v razvojnih projektih na vseh področjih.

LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA (LAS) DRAVA IN STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA (SLR)

V zvezi s povezovanjem občine z drugimi občinami na tem mestu velja omeniti ustanovitev Lokalne akcijske skupine (LAS) Drava, ki je nastala na podlagi usklajenega predloga županov Selnice ob Dravi, Ruš in Lovrenca na Pohorju za ustanovitev skupnega partnerstva – LAS na območju teh treh naših občin in uspešnega in prizadevnega dela delovne skupine, ki je skrbela za izvedbo pripravljalnih aktivnosti in so jo sestavljali direktorji občinskih uprav vseh treh občin.

24. 10. 2016 je tako Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo izdalo odločbo, da se potrdita Lokalna akcijska skupina (LAS) Drava in Strategija Lokalnega razvoja (SLR).

PREKOMEJNO POVEZOVANJE

V zvezi s prekomejnim povezovanjem v razvojnih projektih smo v zadnjem času obiskali mesto Vis na Hrvaškem ter organizirali srečanje med LAS Drava in LAG Kulturerlebnis iz Nemčije v Selnici ob Dravi, Rušah in pri nas v Lovrencu na Pohorju, bili smo gostje Občine Sant Margarethen an der Raab iz Avstrije, ki nam je vrnila obisk ob praznovanju našega občinskega praznika.

DEJAVNOSTI, KI SO VEZANE NA AKTIVNO STAROST, KOT NAŠA PRILOŽNOST

Dejavnosti, ki imajo danes v razvitem svetu visoko dodano vrednost in visoko stopnjo zaposlovanja, so vezane na aktivno starost, kar pa v Sloveniji žal še ni prepoznano.

Pogled bi tako morali usmeriti v dejavnosti, kjer imamo v izhodišču že zaradi lege države dobre možnosti, povpraševanje pa je in bo visoko. Potrebno bi bilo povezati socialno in zdravstveno stroko in na to vezati turizem, gradbeništvo, gostinstvo in transport.

V Občini Lovrenc na Pohorju smo prepoznali dejavnosti, vezane na aktivno starost, kot priložnost. Tako socialnovarstvene storitve »Pomoč na domu kot socialna oskrba na domu« izvaja Zavod za patronažo in dolgotrajno oskrbo na domu (Hriberšek Danica).

Prav tako je društvo Zavetje v Lovrencu na Pohorju ustanovilo Medgeneracijski dnevni center, saj je potreba po druženju in aktivnem preživljanju prostega časa starostnikov zelo velika. Uporabniki pridobijo nove socialne izkušnje, kompetence za boljšo vključenost v družbo in širše okolje, izboljšajo svojo kvaliteto življenja in pridobijo občutek pripadnosti skupini in varnosti.

Žal pa se še vsi ne zavedamo, koliko zaposlitev je skritih v dejavnostih, vezanih na aktivno starost. Ne zavedamo se, koliko upokojencev je v Evropi, ki bi bili pripravljeni začasno, za nekaj mesecev ali pa trajno, prebivati v naseljih in krajih, ki bi bili prilagojeni njihovim potrebam.

OBLIKOVANJE JAVNIH POLITIK V SLOVENIJI

Z velikim obžalovanjem ugotavljam, da v Sloveniji žal prevladuje tak tip oblikovanja javnih politik, kjer država skuša prevzemati čim manjšo odgovornost in jo prelaga na pleča zasebne pobude in lokalne skupnosti. Osebno sem ogorčen nad takim odnosom.

Tu mislim predvsem na stanovanjsko politiko. Slovenska vlada bi se morala ozreti na primer k sosedom Avstrijcem, na Dunaj. To mesto, ki šteje toliko prebivalcev kot Slovenija, zavrača logiko kapitala in se upira privatizaciji javnih storitev. In kar je še posebno zanimivo za slovenske razmere: najem cenovno ugodnih stanovanj ne zagotavlja samo najrevnejšim, ampak tudi srednjemu sloju.

To mesto tako hitro raste zato, ker dunajska mestna uprava razume, da bo imela kakovostne kadre in kakovostna delovna mesta samo, če bo zagotovila kakovostna in cenovno ugodna stanovanja. Slovenska država bi lahko posegla v oskrbo s stanovanji, če bi to res hotela, vendar se doslej za to ni odločila. Tudi na področju stanovanjske politike, država skuša prevzemati čim manjšo odgovornost in jo prelaga na pleča staršev in lokalne skupnosti. Ker mladi dolgo ostajajo doma, težje razvijejo zrel partnerski odnos, zaradi česar se tudi veliko pozneje odločajo za lastne družine.

UNIVERZALNI TEMELJNI DOHODEK (UTD)

Podpiram tudi razpravo o univerzalnem temeljnem dohodku, s katerim naj bi vsak državljan na mesec dobil znesek, ki bi mu zagotavljal dostojno preživetje, saj smatram, da šele eksistenčna varnost omogoča pravo človekovo svobodo. Seveda pa financiranje univerzalnega temeljnega dohodka zahteva celovito spremembo sistema davkov in prispevkov. Čeprav ima univerzalni temeljni dohodek velik družbeni potencial, smatram, da ima danes hkrati tudi resne težave glede uresničljivosti.

SKRB ZA REŠEVANJE SOCIALNIH VPRAŠANJ, ZA MLADE, NEZAPOSLENE IN UPOKOJENCE

Občina Lovrenc na Pohorju in jaz kot župan bomo še naprej skrbeli za reševanje socialnih vprašanj, za mlade, nezaposlene in upokojence. Rad bi poudaril, da občina zelo dobro sodeluje z Društvom upokojencev pri pridobivanju podatkov o socialno ogroženih osebah v kraju oziroma pri zaznavanju oseb v našem okolju, ki so socialno ogrožene in kot take potrebne pomoči širše skupnosti.

Tako kot letos bomo tudi v prihodnje organizirali srečanje starejših občanov, prijetno druženje in kramljanje pa nam bosta, tako kot doslej, ostala v lepem spominu. Srečanja, ki je bilo 16. oktobra 2016, se je udeležilo kar 80 starejših občanov. Kljub finančni stiski smo tudi letos povabili na srečanje tiste, ki so že bili stari 75 let. Takšno srečanje in obdaritev vseh 269-tih starejših je znak, da na občini nismo pozabili nanje in da še kako cenimo njihovo minulo delo.

ZAKLJUČNE MISLI

Dovolite mi, da vam ob zaključku tega zapisa samo še zaželim veliko dobrega. Ker se konec leta nezadržno bliža, želim izrabiti to priložnost, da vam znova zaželim, da bi vsak od vas čutil, da je spoštovan, da bi vsak od vas občutil bližino, toplino ter varnost, stisk rok pa naj bo znak iskrenosti, prijateljstva in spoštovanja.

Vaš župan
Joško Manfreda

STATISTIKA

1. Statistika DU Lovrenc na Pohorju za leto 2015:
Na zadnji dan v letu, 31. 12. 2015, je bilo 373 članov društva, od tega 159 moških in 214 žensk. Umrlo je 24 članov.

2. Zanimivosti iz društvene kronike:

Leto 1956:

- Pri podružnici se je ustanovila »Samopomoč«. Po prejemu mrliškega lista je bilo izplačilo 6000 din za pogrebne stroške umrlega člana.
- 4. decembra je bil družabni večer z godbo in s plesom za člane. Stari nad 70 let so bili pogoščeni in teh je bilo 86.
- Nabavil se je tudi premog za člane, in sicer 172 ton za Lovrenc in Puščavo in 59,5 ton za člane na Činžatu in Fali.

Leto 1966:

- V tem letu so bili organizirani 4 izleti za člane.
- V mesecu oktobru je bil družabni večer za člane v gostilni Jelen. Članice so pripravile razno pecivo in torte. Gospa Kasjak je darovala bel mlečni kruh, en član pa pečeno kuro z jajci, to so tudi z navdušenjem licitirali.

Leto 1976:

- V tem letu so bile pokojnine valorizirane, žal se je obračunavalo z odstotki.
- Pristopilo se je h gradnji upokojenskega 12-stanovanjskega bloka.

Leto 1986:

- Med člani je kar nekaj odličnih kegljačev, ki lepo trenirajo in zastopajo društvo na tekmah. Tudi v pevskem zboru Gozdar sodeluje kar lepo število naših moških članov.

Leto 1996:

- Skupno število članov je bilo 557. V mesecu februarju je bilo organizirano protestno zborovanje upokojencev pred poslopjem vlade v Ljubljani. Udeležilo se ga je 15 lovrenških upokojencev. Člani so tudi letovali v hotelu Delfin v Izoli. Leto se je zaključilo z izletom v Avstrijo – Pliberk, kjer so lahko člani na akcijski prodaji nakupili po zmernih cenah za lepo praznovanje božičnih praznikov.

Marjana Perklič

ČEBELARSKO DRUŠTVO LOVRENC NA POHORJU

Čebelarsko društvo Lovrenc na Pohorju je bilo ustanovljeno leta 1921. Čebelarstvo je bilo prisotno na vsaki lovrenški kmetiji že stoletja nazaj, saj je okolica kraja idealna za čebelarjenje. Potrebe po strdi in vosku pa so prisotne že od prvih poselitev kraja, posebej pa od prihoda Benediktincev, davnega leta 1091. Brez čebel ni bilo čebeljega voska, ki so ga potrebovali v cerkvah. Legenda pravi, da so se prebivalci Lovrenca in okoliških krajev ubranili s čebelami pred turškimi vpadi. S Falske peči so valili čebelje panje iz izdolbenih debel na turško konjenico, v ozkem prehodu med skalami in reko Dravo, in tako napadalce s pomočjo čebel pognali s konji vred v reko Dravo.

Leta 1954 so najbolj zagnani čebelarji ustanovili plemenilno postajo za matice pri Lamprehtu pod Klopnim vrhom. Z obsežnejšo gojitvijo matic so se takrat ukvarjali: dr. Lojze Tičar, Anton in Marija Oder, Roman Planinšič, Maks Kotnik, Jože Kajzer in Julijus Pokorny, ki je bil vodja te ekipe. V tistem času je vozil čebele k Hojniku na pašo tudi Kirar, znani velečebelar, ki ga še danes poznamo po malih in velikih Kirarjevih panjih.

Ob praznovanju 900-letnice Lovrenca je društvo v Lovrencu organiziralo srečanje mladih čebelarjev Slovenije, pod vodstvom Mihe Šlausa. Druga prelomnica za društvo je bila leta 1996, ko je društvo praznovalo 75. obletnico. Takrat je bil pod vodstvom takratne predsednice društva Margarete Kačič in predsednika gradbenega odbora Franca Javornika zgrajen in odprt čebelarski dom, ki nam je čebelarjem v veliki ponos, saj smo edini, ki imamo tako čudoviti dom v Sloveniji. Zahvala gre vsem donatorjem in seveda čebelarjem, ki so s prostovoljnimi prispevki in z lastnim delom postavili čebelarski dom. Prav tako velja velika zahvala tudi takratnemu županu g. Francu Ladineku, ki je imel velik posluh za nas čebelarje.

Vsa leta je bila velika želja čebelarjev, da si postavimo zavetnika čebelarjev sv. Ambroža. V času Jezernikovih dnevov smo leta 2015 s prostovoljnimi prispevki in prispevki donatorjev postavili sv. Ambroža in ga tudi blagoslovili. Sv. Ambroža nam je po promocijski ceni izdelal kipar g. Srečko Ornik iz Radizela.

Člani društva se trudimo in skrbimo za dom z okolico, saj smo prejeli že kar nekaj priznanj, posebno smo ponosni na zlate vrtnice, ki nam jih je podelilo Hortikulturno društvo Maribor. Prav tako smo veseli vsakega obiska, saj se čebelarke potrudijo in spečejo medena peciva, čebelarji pa prispevajo medene pijače, tako da obiskovalci odhajajo iz Lovrenca polni lepih vtisov.
Čebelarsko društvo ima devetčlanski upravni odbor, ki je bil izvoljen na občnem zboru. Upravni odbor pripravi program dela za vsako leto. Program obsega izobraževanje čebelarjev, udeležbo na srečanju čebelarjev Slovenije, sodelujemo na raznih prireditvah, ki se izvajajo v kraju in v sosednjih občinah, sodelujemo z domačimi društvi. Radi se udeležimo vsake prireditve, na katero nas povabijo. Redno sodelujemo na prireditvi Jezernikovi dnevi z dnevom odprtih vrat in v jesenskem času pripravimo kostanjev piknik za naše člane in krajane. Ob dnevu slovenskega zajtrka v vrtcih in v šoli čebelarji prispevamo med za lovrenške otroke ter organiziramo srečanje z otroki v vrtcu in v šoli ali v čebelarskem domu. Na šoli deluje tudi krožek mladih čebelarjev, ki nas zastopa vsako leto na tekmovanju mladih čebelarjev in dosega dobre rezultate. V mesecu decembru, ko praznuje naš zavetnik sv. Ambrož, imamo mašo in druženje v čebelarskem domu.
Čebelarsko društvo Lovrenc na Pohorju sodeluje s Čebelarsko zvezo Slovenije in Čebelarsko zvezo društev Maribor. Zelo smo ponosni na naše najstarejše čebelarje po letih in stažu. Več kot 50 let že čebelarijo naši člani, ki so prejeli zlate značke zvestobe ČZS: ga. Jerica Pušnik, Franc Orter, Marko Pušnik, Ivan Plošnik, Karel Oder in Avgust Rakovnik.
Čebelarji so dobri ljudje in prijetno je delati z njimi, zato sem sprejela drugi mandat njihovega zaupanja v moje delo in delo upravnega odbora. Voljni so delati in pomagati pri izvedbi zastavljenih nalog, ki nam ji ne zmanjka. V bodoče načrtujemo organizacijo tekmovanja mladih čebelarjev Slovenije in ob 100-letnici društva, leta 2021, imamo namen organizirati srečanje čebelarjev Slovenije v Lovrencu. Upam, da bo našo željo podprl župan in nam pomagal pri izvedbi srečanja.
Veseli smo vsakega obiska v čebelarskem domu, zato vabimo vas, krajani Lovrenca, da se nam pridružite ob prireditvah, ki jih organiziramo za vas.

Angela Obrulj,
predsednica ČD Lovrenc

NAŠA ŠOLA IN VRTEC – KAKO SE DRUŽIMO S KRAJEM

Drage bralke in bralci
Ker vam že vrsto let vsako leto napišem kaj o vrtcu in šoli, včasih že težko najdem takšne vsebine, ki bi bile zanimive za vse bralce tega časopisa. Mogoče pa vas bo pritegnilo, če vam letos napišem o tem, kaj učitelji, vzgojiteljice in drugi strokovni delavci v šoli delamo poleg tega, da gremo vsak dan v razred in poučujemo naše otroke. Da moramo vsako uro vedno sproti pripraviti, veste. Da sodelujemo s starši na pogovornih urah in roditeljskih sestankih, in seveda tudi takrat, ko je potrebno, tudi veste. Ker je včasih pred šolo parkiranih veliko avtomobilov še pozno popoldne, tudi verjetno veste, da imamo redne pedagoške konference. Na njih se pogovarjamo o svojem delu, načrtujemo, kaj bomo počeli ter se pogovarjamo o strokovnih stvareh – kako (bomo) poučujemo, kako se učimo, kako najbolje pripraviti ali izpeljati kakšno pedagoško uro. Si izmenjujemo izkušnje, pretresamo izzive, skratka, v strokovnih debatah se trudi-

mo za čim kvalitetnejši in sodobnejši pristop k poučevanju. Organiziramo šolska tekmovanja, okoli 30 jih je vsako leto, učence pripravljamo na državna tekmovanja iz različnih predmetov, izvajamo projekte (Zdrava šola, Eko šola, teden vseživljenjskega učenja, Simbioza …) in še mnogo drugih stvari počnemo.

Danes pa bi vam na enem mestu predstavila predvsem prireditve, na katere že vrsto let povabimo naše starše, sorodnike in krajane. Pa na kratko tudi tiste, ki jih organiziramo v šoli in vrtcu in so namenjene predvsem našim učencem in otrokom v vrtcu. Govorila bom o tistih, ki so stalnica, ki se vsako leto ponovijo (seveda ne vsebinsko).

Ena naših prvih večjih prireditev v koledarskem letu je priprava gledališke predstave za kulturni praznik v februarju. Vsako leto že vrsto let zapored mentorice z učenci pripravijo gledališko predstavo. Zadnja leta nam scenarije prav za naše učence piše g. Darko Žerjav, ki skupaj z mentoricama predebatira, kaj bi bilo tisto leto na naši šoli najbolj aktualno

Za Krastačo smo dobili srebrno priznanje

Utrinek iz predstave Kaj mi je, marec 2016

prikazati, pa tudi, za katera področja so učenci najboljši (ali so bolj pevci, igralci, glasbeniki, športniki …). In potem skušajo pripraviti najboljši scenarij. Njegovi scenariji so bili tudi že nekajkrat nagrajeni in objavljeni v knjižicah javnega sklada za kulturo. Lani smo pripravili Krastačo, presunljivo zgodbo dekleta s shizofrenijo, s katero smo dosegli srebrno plaketo. Igrali smo v Lovrencu, Rušah na območnem srečanju, v Mariboru na OŠ Leona Štuklja in v Čitalnici na dvorišču. Še posebej smo bili ponosni, da je letos regijsko srečanje otroških gledaliških skupin potekalo v Lovrencu, naši učenci so bili zelo dobri in hvaležni gledalci. Z mlajšo skupino Smrk-avci smo pripravili v marcu še eno predstavo z naslovom Kaj mi je, za katero je besedilo napisala osmošolka skupaj z mentorico.

Vsako zimo že vrsto let med zimskimi počitnicami za učence od 1. do 9. razreda organiziramo na smučišču v Ribnici na Pohorju prosto smučanje in brezplačen tečaj alpskega smučanja. Na smučanje in tečaj se je tri dni v Ribnico vozilo skoraj 50 učencev in 5 učiteljev spremljevalcev. Tečaj in prevoz na smučišče je bil za učence brezplačen, prevoz vsako leto financira občina Lovrenc na Pohorju. Edini strošek za učence je nakup smučarske karte.

V mesecu marcu je bil predvsem v vrtcu veliko poudarek na druženju s starši naših otrok in z njihovimi družinami. Vsaka skupina je pripravila svoje druženje. Teme so bile različne, vedno pa smo se razšli z lepim občutkom sodelovanja in zadovoljstva ob druženjih.

V aprilu smo organizirali druženje vseh generacij. Osrednji namen druženja, ki je bilo v soboto, je bilo očistiti naš kraj in

Druženje najmlajših Puhkov z družinami

Otroci so v vrtcu ustvarjali skupaj s starši

se družiti na športnem področju. Poleg čiščenja in druženja smo se posvetili tudi temam zbiranja odpadlih materialov. V šoli in v vrtcu čez vso leto zbiramo papir in tekmujemo po razredih. Tekmovanje v zbiranju papirja sicer poteka do konca šolskega leta, ko vsako leto na zaključni prireditvi v juniju razglasimo velikega zmagovalca. Poleg papirja čez vso leto zbiramo še odpadne baterije, zamaške in kartuše. V času od svetovnega dneva vode – 22. marca do svetovnega dneva zemlje 22. aprila smo lani zbirali še odpadne plastenke in odpadne mobilne telefone. Odpadne plastenke smo zbirali v okviru vseslovenskega okoljsko-humanitarnega projekta Jaz, ti, mi za Slovenijo – Stara plastenka za nov inkubator za porodnišnico v Kranju. Stare mobilne telefone smo zbirali v okviru Zveze prijateljev mladine Slovenije in Rotary klubov Slovenije. Vendar je naš največji projekt zbiranje papirja čez celo šolsko leto. Denar od zbranega nakažemo v šolski sklad in lani smo zbrali 25.260 kg papirja, kar je zneslo 2.065 €, na kar smo skupaj z učenci in vsemi, ki pomagajo in sodelujejo, zelo ponosni. Ta denar se je zbral v šolskem skladu in se nameni za nadstandardno ponudbo šole.

Poleti se vključujemo v pripravo Jezernikovih dni, pozimi pa nas že čaka velik zalogaj, ki se ga v večini mest lotevajo izven-šolske organizacije (npr. Zveza prijateljev mladine, občine …), pri nas pa šola že vrsto let sama ob pomoči donatorjev pripravlja teden otroka. V prvem tednu oktobra skušamo otrokom narediti šolo prijazno in sproščeno, in mentor skupnosti učencev šole skupaj z učenci pripravi zanimiv in pester program, od predstav v kulturnem domu, do delavnic v šoli, kostanjevega piknika, izleta kolesarjev in zaščitnikov, druženja s starši in še več. Programa je vsako leto že toliko, da si po izvedenem tednu otroka resnično oddahnemo ter se posvetimo šolskemu delu. Nas pa v oktobru poleg organizacije tedna otroka zaposlujejo tudi mesec požarne varnosti, pa humanitarna akcija Drobtinica, kjer smo letos za šolski sklad zbrali rekordno vsoto, s katero bomo lahko znižali stroške staršem, ki nekatere stvari težje zmorejo.

Družili smo se v igri in zelo zabavali

Zbirali smo baterije, stare telefone

Sedaj, ko pišem pa prispevek, je za nami že skoraj polovica novembra. Skupaj z učenci pripravljamo novoletne voščilnice, razmišljamo, katere izdelke bomo pripravili za novoletni bazar in našo največjo prireditev- dan šole, ki ga imamo 13. decembra 2016. Čas resnično beži, pred tem bomo z učenci, ki radi in lepo pojejo, pripravili še glasbeno prireditev v kulturnem domu. Pa da se vrnem k našemu vsakoletnemu bazarju, na katerem zbiramo sredstva za šolski sklad. Tradicionalen je že, in vedno smo na njem zadovoljni, saj srečujemo prijazne in odprte obraze vseh, ki nas radi obiščejo, in ki nas morda vedno obiščejo za ta naš veliki praznik. Letos praznujemo 260 letnico prve omembe šolstva v Lovrencu na Pohorju, kar bomo združili z desetletnico izhajanja šolskega časopisa Zvite novice ter desetletnico intenzivnega dramskega ustvarjanja. Kaj bomo pripravili, naj zaenkrat še ostane majhna skrivnost. Ima pa šolska in predšolska vzgoja v našem kraju zelo stare korenine, saj se šolstvo v Lovrencu prvič omenja 1756 v anketi, s katero je tedanja oblast zbirala podatke o številu šol, pa tudi predšolsko varstvo v našem kraju je staro več kot 80 let.

To je bilo le nekaj utrinkov z našega šolskega vsakdana. Še mnogo jih je, srečevanj in druženj s starši in krajani, za katere tukaj danes ni več prostora, je pa prostor v našem vsakdanu in v naših srcih. S sodelavci smo prepričani, da mora biti šola v kraju središče dogajanja, druženja, sodelovanja, izobraževanja in sploh, skoraj vsega. Na ta način se medsebojno spoznavamo, se učimo, družimo, prilagajamo, se osrečujemo, si prizadevamo za naklonjenost in naredimo veliko dobrega za življenje drug z drugim in v skupnosti.

Naši šolarji so vam tudi za letošnji časopis pripravili nekaj prispevkov, zato naj vas povabim, da jih preberete v njihovi mladosti in živahnosti. Dragi bralci, bodite in ostanite zdravi, med letom pa nas na naši in vaši šoli obiščite in počnite kaj skupaj z nami za dober in prijazen jutrišnji dan. Vse najboljše v novem letu!

Ravnateljica Marija Osvald Novak

ŠOLA NEKOČ IN DANES

Svet se bliskovito vrti in časi se vse hitreje spreminjajo. Otroštvo današnje mladeži je drugačno od tistega, ki so ga živeli njihovi dedki in babice, zelo drugačna pa je tudi šola. Tretje in četrtošolci so razmišljali o razlikah med šolo nekoč in danes.

Risala je Kiara Kotnik, 3. b

V starih časih so morali naši dedki in babice od doma prinesti drva, da so si lahko kurili, drugače bi v šoli zmrznili.

Ema Krajnc, 3. b

Dedki in babice nikoli niso imeli domačih nalog in učitelji so bili zelo strogi.

Matija Monetti, 3. b

Šola ni bila tako barvna, vse je bilo bolj sivo, črno in belo. Učenci niso imeli računalnikov, pisali so na tablice s kredo.

Kiara Kotnik, 3. b

Učenci so bili oblečeni staromodno, razcapano. Poleti so hodili v šolo bosi, pozimi pa so imeli škornje. Dolgo so hodili v šolo, ker so bili daleč doma, avtomobilov in avtobusov pa še ni bilo.

Maja Pisnik, 3. a

V preteklosti so v šolo hodili peš. Če so učenci naredili kaj narobe, so šli klečat na koruzo ali pa sedet v oslovsko klop.

Tilen Kirbiš, 3. a

Če so punce klepetale ali so se obračale nazaj, so dobile z ravnilom po prstih, če pa so se fantje pretepali, so se morali nagniti preko klopi in so jim učitelji naložili s šibo po ta zadnji plati.

Jerca Bernhard, 3. a

Nimam pojma, v kakšno šolo so hodili naši stari starši. To je res že zelo daleč nazaj.

Jan Prah, 3. a

Dedek in babica sta se morala veliko več učiti kot jaz, saj nista imela zvezkov, knjig in računalnikov. Tim Podlesnik, 3. b

Mene v šoli nikoli niso tepli, naše dedke in babice pa so.

Tjaša Kajzer, 4. a

Moja babica je hodila v šolo peš od zelo daleč. Pozimi je babičin oče pot prej splužil, da babica ne bi imela mokrih čevljev.

Lina Ribič, 4. a

Dedki in babice so bili veliko bolj poredni, kot smo sedaj mi. Tekali so po stopnicah, se vozili po stopniščni ograji, se potiskali in lomili okna.

Manca Krajnc, 3. a

V starih časih v šoli ni bilo elektrike, svetili so si z baklami. Imeli so samo eno šolsko knjigo -Berilo, pisali pa so s peresi od kakšnih ptic in s črnilom, ki je vsak dan padlo na tla in se razlilo.

Ivana Kores, 3. b

Hodili so v zelo stare šole. Tam je bilo vse iz lesa. Niso imeli zvezkov, ampak tablice in črnilo ter pero. Veliko so si morali zapomniti. Imeli so zelo dolg pouk. Morali so biti pridni, saj če niso bili, so bili tepeni.

Miha Cink, 4. a

V starih časih so pogosto hodili v šolo. Kadar jim je nekdo iz družine naročil delo, so ostali doma. Včasih so v šolah tepli otroke. Sedaj jih več ne. V šoli so imeli manj dejavnosti, zato so imeli več časa za igro. Včasih niso imeli zvezkov, kot jih imamo danes. Pisali so na tablice, nato so si morali vse zapomniti, potem pa vse zbrisati. Če so bili poredni, so morali klečati na koruzi. Dobivali

so tudi ocene za pridnost in porednost. Igrali so se nam neznane igre, kot na primer letalo, pismo, gumitvist in še mnogo več. Tako so šolo preživljali naši dedki in babice.

Anina Gorjup, 4. a

Šola naših dedkov in babic je bila zelo naporna. Ko so kaj naredili narobe, so bili tepeni.

Luka Dragar, 4. a

KRATKE LJUBEZENSKE

Ljubomir si je iskal ljubico za poljubljati. Našel je ljubezen svojega življenja in jo močno ljubil. Ljubil jo je zaljubljeno do ljubljenih ušes, poljubljal jo je ljubljeno in počela sta ljubo...

Domen Šketa, 9. b

Ljubomir se je zaljubil v Ljubko. Njegova ljubezen je bila tako velika, da jo je hotel imeti za ljubico in ji dati poljub. Hotel je biti njen ljubček. Ona je bila ljubljena, a on se ji ni zdel ljubek.

Gorazd Goričan, 9. b

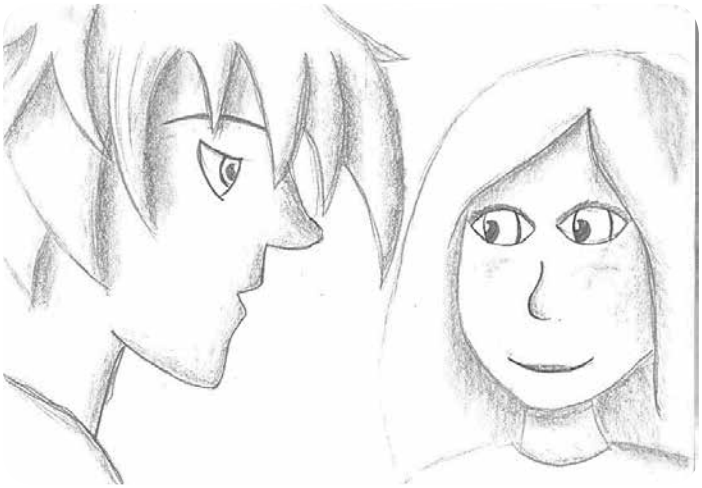

Risala je Gabrijela Ahej, 7. a.

V Ljubljani je živela lepa punca Ljuba, ki je bila priljubljena pri fantih. Tako je bila priljubljena, da se je vanjo zaljubil tudi moj bratranec Ljubo. Ko je Ljubo pripeljal Ljubo domov, smo vsi opazili njuno ljubezen. Ravno zaradi te ljubezni sta si kupovala ljubka darilca in ker smo vedeli za njuno skrivno poljubljanje, smo pričakovali poroko iz ljubezni. Ljubo se je končno počutil ljubljenega, a je žal počil lonec in ljubezni je bilo konec.

Eneja Prapertnik, 9. b

PARKIRAJ (RAJE) DOBRE IDEJE

Bralni maraton je že štirinajstič zapored obeležil začetek branja za Prežihovo bralno značko, letos smo se za sodelovanje odločili tudi navdušeni bralci iz OŠ Lovrenc na Pohorju. Mladi ustvarjalci smo skozi lastno poezijo izražali svoje misli, želje in pričakovanja na temo "Parkiraj (raje) dobre ideje." Osem se nas je tako 19. septembra 2016 odpravilo na mariborski Trg Leona Štuklja, kjer smo prebrali svoje pesmi.

ŽIVEL BI … (Gašper Filip Švikart)

Živel bi v New Yorku,
z dobrim telefonom,
da bi tekal za pokemonom,
ki bi ga nekdo zamenjal s slonom.

Rabim dober telefon,
ki bi bil večji kot slon
in izgledal kot velik človeški klon.

Živel bi z letečimi avti,
ki bi bili boljši kot zmikavti,
tudi motorji bi leteli,
ljudje pa bi namesto na klopci,
na zračni rolki sedeli
in si rep pesmi peli.

Rad bi videl letečega slona,
ki bi bil večji od največjega balona.

Rad bi imel letečo hišo,
v katero noben razen mene ne bo prišo.

Vozili bi se tudi na oblakih,
kopali pa bi se v podvodnih slapih.

Moja hiša bi imela bazen
in še en velik gromozanski fen.

REŠITEV ZA KOZLIČKA
(Gorazd Goričan)

Dve vrsti ljudi sta na svetu,
a denar imajo samo eni na tem planetu,
pa še tisti izkoriščajo naravo,
ne da bi mislili s svojo glavo.

Marsikaj za to je krivo,
na primer fosilno gorivo,
morda tudi suhoparno in
napihnjeno čtivo,
ali pa šolsko brezvezno gradivo.

Zaradi potrošništva nas, ljudi,
vse v okolju gnilo smrdi.
Korupcija in pranje denarja
ne izboljšujeta današnjega stanja.

Kozliček je včasih pil čisto vodo,
a zdaj mu po njej je vedno slabo,
saj v vodi je polno smeti,
ki jih bogastvo nagravžno nardi.

Nekateri pravijo, da je v šoli najboljša kemija,
a ravno zaradi nje nastala je industrija,
ki pobija te ljubke živalce,
tako da ostanejo prazne štalce.

Veliko se govori,
kaj v prihodnosti se lahko za to naredi.
Morda več javnih prevozov in koles
in pa počitek v senci dreves.

A jaz si želim vozil le na sonce,
ki jih prodajal bi lahko na vse konce.

Naj minister udari z roko po mizi,
naše življenje morda bo bolj izi.

Čas je, da združimo moči
in nevarnostim onesnaževanja pogledamo v oči,
tako kozliček bo srečen in štalca spet polna,
nobena živalca ne bo več bolna.

MOJ SVET V PRIHODNOSTI
(Ana Paulič)

Rada živela bi v svetu,
kjer sosedi leteli bi v raketi,
z neba padali paketi,
jaz pa uživala bi na sončni Kreti.

Za Hallowin čarovnice v prihodnosti na metlah letijo
in še najhitrejše prekosijo.
Ampak to niso navadne metle,
saj poganjajo jih sončne celice,
ki zbirajo žarke svetle.

Ljudje sploh ne bi več hodili,
zato strašno bi se zredili.
Na kavo bi šli s padalom,
na zabavo pa z majhnim letalom.

Delo na kmetiji opravljal bi stroj,
kmetu po čelu ne tekel več bi znoj …
Mirno na kavču bi sedel
in prek računalnika krave štel.

Jaz pa letela bi po zraku,
v družbi teh čudovitih oblakov.
Poletela bi v službo,
kjer poiskala bi si družbo.

OČETOVE ČEBELE
(Ančka Dover)

Čebela, oj, žuželka mala,
medu si sladkega nam dala.
V zameno sladkor ti dobiš,
da hladno zimo preživiš.

Ko sonce spet prijazno greje
drevesa, rože zacvetijo.
Spet so čebele naokrog.
S pelodom one se gostijo.

Čebelice se spet rojijo,
se oče jih razveseli,
saj panje zanje je pripravil,
med pa sladil bo zimske dni.

AVTO NA DOBRO VOLJO
(Jaka SGERM)

Ljudje smo čudni,
kupujemo stvari,
četudi tja samo v tri dni.
Tud' ko ni dobro več za nas
in to ve že vsaka vas.
Avtomobili so brezvezni,
vsaj tisti na bencin,
če elektrika poganja vse,
naj potem še avte!
In zakaj ne astronavte?

Ne bi bilo izpuhov
in lačnih več trebuhov.
A namesto plinske invazije,
bi imeli prazne baterije.

Mogoče bomo pa leteli?
Vendar vprašanje, ali z avti ali z letali?

Danes so vsi ekološki poizkusi nekaj,
kar človek rad preizkusi.
So rinjenje z glavo skozi zid,
saj večina misli le na d'nar in svojo rit.

(XTRA STAVEK): A pravi avto bil bi ta,
ki dobra volja ga pelja.

NOCOJ ŠE VETER SPI
(Rozika Močnik)

Nocoj še veter spi
med krošnjami,
v cvetovih maka.
A ona, žena drugega
moža, pri oknu čaka.

Bila je moja ljubljena.
Pijancu se je vdala.
Prepozno kes,
obup in bes.
Zdaj žrtev je postala.

Nocoj še veter spi,
otrok pa joka.
Še nona zaihti,
ko sliši ga,
da v hišo stopa.
Preklinja jo in ji grozi.

KOLESA NA ČLOVEŠKI POGON
(Kevin Švajger in Luka Švajger)

Nafta je slaba za okolje.
Prodajalci nafte prenehajte,
če hočete, da vam bo bolje,
se »zrajtajte« in ne zehajte!

Raje bi imeli molje,
kot vaše presneto olje,
ki uničuje okolje
in naše nemočne živali »kolje«.

Boljši so avtomobili na električni pogon,
še boljša pa so kolesa na človeški pogon,
zato raje vozite kolesa
in poskrbite za naša drevesa,
še bolj pa za naša telesa.

Pandam ne gre na slabše,
ustavimo globalno segrevanje
in rešimo polarne medvede,
naj se preneha avtomobilsko prepevanje
in prenehajte s to onesnaževalno bedo.

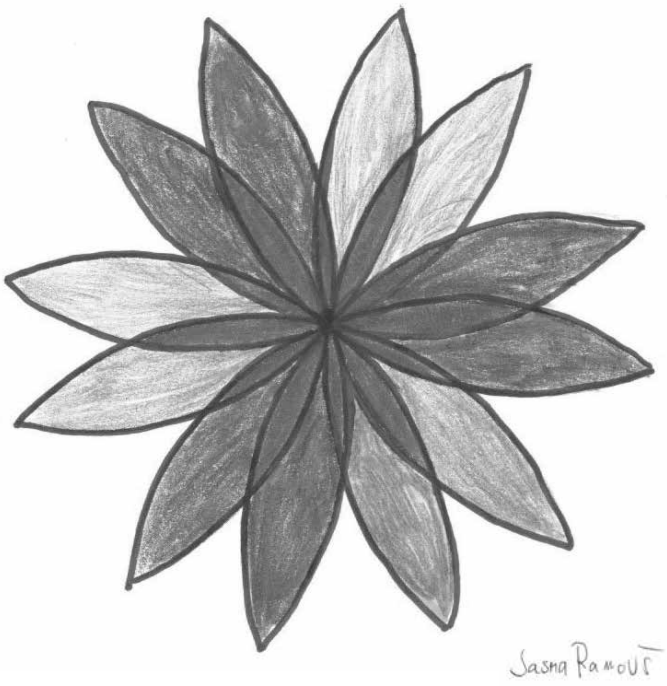

Risala je Jasna Ramovš, 8. a.

PALIATIVNA OSKRBA

Vedno pogosteje v zdravstvenem sistemu uporabljamo besedo »paliativna oskrba«, ki je za mnoge še nepoznana, zato bom ta članek namenila tej besedni zvezi.

Človek je enkratno neponovljivo bitje s psihosocialnimi, duhovnimi in telesnimi značilnostmi in raznolikimi potrebami. Kljub velikemu tehnološkemu napredku in uspehu sodobne medicine pa ne moremo pričakovati, da se vsako življenje enkrat ne bo končalo. Človek je tudi edino bitje, ki se zaveda svojega življenja in s tem tudi svoje smrti. Ob iztekajočemu življenju si vsak človek želi, da mu je zagotovljena najboljša kakovost življenje, dostojanstvo, spoštovanje in upoštevanje njegove volje. Z zdravstvenega stališča pa to pomeni, da zagotavljamo multi-disciplinarno podporo pri vseh tistih aktivnostih, ki jih uporabnik potrebuje in to imenujemo **paliativna oskrba** (Tičar Z., 2016).

Paliativna oskrba je pomemben, nepogrešljiv sestavni del zdravstvene oskrbe bolnikov z neozdravljivo boleznijo in se izvaja na vseh ravneh zdravstvenega sistema. Za celostno oskrbo paliativnih bolnikov skrbi multi-profesionalen tim, ki zagotavlja razreševanje fizičnih, psihičnih, socialnih in duhovnih težav, s katerimi se soočajo paliativni bolniki ter njihovi svojci. Glavni cilj je skrb za čim boljšo kakovost življenja. Paliativna oskrba priznava življenje in umiranje kot naraven proces (Ebert Moltara M., 2016).

Neozdravljiva bolezen močno poseže tako v življenje bolnika kot njegove družine. Ko bližnja oseba zboli za neozdravljivo boleznijo, je razumljivo, da ji svojci želijo nameniti čim več razpoložljivega časa in ji pomagati po najboljših močeh. Vendar pa skrb za bolnega bližnjega postavlja svojce pred zahtevno nalogo, kako uskladiti skrb za bližnjega z vsakodnevnimi obveznostmi, povezanimi s skrbjo za družino, otroke, gospodinjstvo in službo. Ob več tednih in mesecih skrbi za bolnega bližnjega lahko postaja usklajevanje vseh obveznosti za svojce vedno težje in bolj izčrpavajoče. Izjemnega pomena je, da svojci v času bolezni namenijo določeno skrb tudi sebi. Samo če bodo zmogli primerno poskrbeti zase, bodo lahko dobro poskrbeli tudi za svojega bližnjega. Pomembno je, da svojci skupaj z bolnikom aktivno sodelujejo v razgovorih z zdravstvenim osebjem. Tako lahko pridobijo informacije, znanja in veščine, s pomočjo katerih bodo lažje poskrbeli za svojega bližnjega. Skupni razgovori so tudi priložnost, da bolnik in svojci ob usmerjanju zdravstvenega osebja preverijo in poenotijo razumevanje bolezni ter zdravljenja. To jim je v pomoč, da lažje načrtujejo nadaljnjo oskrbo in sprejemajo nemalokrat tudi težke odločitve glede nadaljnjega zdravljenja in oskrbe.

Svojcem je lahko v pomoč družinski načrt oskrbe, v katerem skupaj z bolnikom in zdravstvenim osebjem načrtujejo, kdo bo vključen v oskrbo, koliko ur približno bo dnevno treba nameniti oskrbi, na kakšen način lahko posamezen družinski član pri tem sodeluje in kako zahtevna bo ta oskrba. Tak načrt svojcem pomaga realno uskladiti oskrbo bližnjega s svojimi delovnimi in družinskimi obveznostmi. Svojci naj poskusijo najti pravo mero pomoči, da se bolnik ne bo počutil povsem odvisnega od njih, temveč da bo lahko v čim večji meri in čim dlje ohranil zmožnost biti samostojen in aktiven. Pomembno je, da so svojci spodbudni in optimistični v svoji podpori bolniku. Vendar pa je pretiran, nepristen optimizem lahko tudi moteč. Dobro je, če lahko bolnik in njegovi bližnji skupaj upajo na najboljše, a se tudi pripravljajo na slabši izhod. Nekateri odnosi ne zdržijo bremena bolezni, toda marsikdo je pripravljen pomagati, pa ne ve, kako pristopiti. Pomembno je, da svojci zaprosijo druge za pomoč in konkretno povedo, kakšno pomoč potrebujejo (in katere mogoče ne). To prinese čustveno olajšanje tudi bolniku, ki čuti obremenjenost bližnjih ob njegovi bolezni.

Pogovor o neozdravljivi bolezni je običajno težak in boleč tako za bolnika kot za bližnje. Včasih v družini o njej ne zmorejo govoriti, saj želijo drug drugega zaščititi pred bolečimi vsebinami. To stiske ne prepreči, ampak vodi v to, da jo bolnik in bližnji doživljajo vsak zase. Odkrit pogovor o tem bolniku in njegovim bližnjim pomaga spoznati stiske, strahove, želje in potrebe drug drugega in jim s tem omogoči, da drug drugega tudi čustveno podprejo. Svojcem je v času po smrti lahko v veliko uteho, če so se z bolnikom pogovorili o pomembnih stvareh, skupaj načrtovali zadnje obdobje bolnikovega življenja in se nazadnje tudi poslovili. Ena od najtežjih odločitev za bolnika in njegove bližnje je povezana s krajem bivanja v zadnjem obdobju življenja. Veliko bolnikov si želi zadnje obdobje življenja preživeti doma, nekateri pa se počutijo varnejše še npr. ob strokovni zdravstveno socialni oskrbi na domu ali v domu starejših občanov. Če si bolnik želi biti doma, pa to iz različnih razlogov ni mogoče, lahko svojci doživljajo hudo stisko ter občutja krivde. Nobena od možnih odločitev ne pomeni, da imajo svojci svojega bolnega bližnjega manj radi. Ostati ob svojem bližnjem in

skrbeti zanj je možno na različne načine. Domačnost lahko svojemu bolnemu bližnjemu svojci pomagajo ustvariti ne glede na to, kje preživlja zadnje obdobje življenja (Štancar K., 2016).

Kakovostno paliativno oskrbo lahko zagotavljamo s timom strokovnjakov za katere je pomembno, da imajo pridobljena znanja za paliativno oskrbo in so uporabnikom vedno dostopni. V obravnavo jih vključimo v primerih, ko se pojavijo potrebe, njihova strokovna obravnava pa izboljša kakovost uporabnikovega življenja in prepreči trpljenje (Tičar Z., 2016).

Tudi v našem Zavodu za patronažo in dolgotrajno oskrbo na domu, Hriberšek Danica, Lovrenc na Pohorju pacientom in njihovim svojcem nudimo paliativno oskrbo in smo se v ta namen že izobraževali leta 2011 na Ministrstvu za zdravje v okviru 120 urnega tečaja za paliativno oskrbo. Tudi letos se nam je uspelo vključiti v izobraževanje za paliativno oskrbo z naslovom Korak za korakom, ki se izvaja v okviru Slovenskega združenja paliativne in hospic oskrbe v Ljubljani in se bo zaključilo v januarju 2017, predvsem z namenom, da bomo lahko v našem zavodu izboljšali kvaliteto paliativne oskrbe na pacientovem domu.

Želim Vam, da bi bili v letu 2017 čim bolj zdravi in osebno zadovoljni!

Danica Hriberšek

ZDRAVSTVENA OSKRBA SLOVENSKE OLIMPIJSKE REPREZENTANCE-INTERVJU Z MATJAŽEM VOGRINOM

Ste vodja oddelka za ortopedijo UKC Maribor in hkrati vas kot zdravnika že več let spremljamo tudi v športu. Kako vas je pot zanesla v športne vode?

Svoje delo resnično opravljam na različnih področjih, in sicer v okviru Oddelka za ortopedijo, kjer se ukvarjam predvsem z artroskopsko kirurgijo in zdravljenjem športnih poškodb. Torej sem že na delovnem mestu povezan s športniki, ki potrebujejo prav ortopedsko obravnavo. Poleg tega delujem v okviru Medicinske fakultete na Inštitutu za športno medicino in vodim Katedro za športno medicino na Medicinski fakulteti. Na vseh področjih se pravzaprav srečujemo z isto problematiko, ki jo obravnavamo z različnih zornih kotov; bodisi v kliničnem delu, znanstvenih raziskavah, povezanih s športom, ali pa v pedagoškem procesu. Omenjene aktivnosti so praktično moj hobi in ga ne dojemam kot obremenitev. Že od otroštva sem bil športni navdušenec in že pred mnogimi leti me je poklicna pot zanesla v športne vode. Zdravnik Nogometnega kluba Maribor sem že 17 let. Spomnim se, da me je k sodelovanju povabil klubski zdravnik NK Maribor in kasnejši strokovni direktor UKC Maribor ter zdajšnji predstojnik Oddelka za torakalno kirurgijo prof. dr. Anton Crnjac, ki je bil hkrati tudi moj prvi mentor, za kar se mu zahvaljujem. Kasneje se je pot nekako spontano nadaljevala tudi na ostalih področjih, povezanih s športom in z medicino; tako v okviru slovenske nogometne reprezentance, Olimpijskega komiteja Slovenije kakor tudi v mednarodnem prostoru.

Že pred leti ste skrbeli za zdravstveno oskrbo nogometne reprezentance v Južni Afriki, sedaj ste bili vodja celotnega zdravstvenega tima na olimpijskih igrah. Kakšne so priprave za takšne športne prireditve v zdravstvenem smislu? Kdaj se začenjajo? Za kaj vse skrbi tim zdravnikov? Kaj je bil največji izziv na teh OI?

Že leta 2010 sem se z nogometno reprezentanco udeležil Svetovnega prvenstva v Južnoafriški republiki. To je bila velika nogometna dogodivščina, ki se je začela že precej časa pred odhodom na svetovno prvenstvo, saj je bilo ekipo treba dobro pripraviti tudi v medicinskem smislu. Spomnim se, da smo se pod vodstvom takratnega selektorja Matjaža Keka tega lotili zelo sistematično. Strokovni štab, medicinska ekipa ter igralci smo se odlično razumeli. Med svetovnim prvenstvom in OI je velika razlika, saj na svetovnem prvenstvu vsaka izmed reprezentanc živi nekako izolirano in v svojem pripravljalnem oz. baznem taboru, od koder potuje na tekme in se srečuje z ostalimi reprezentancami. To je povsem drugače kot na olimpijskih igrah, saj lahko primerjam olimpijske igre v Londonu in olimpijske

igre v Rio de Janeiru, kjer je večina športnikov živela v t. i. olimpijski vasi. Letos je v olimpijski vasi prebivalo več kot deset tisoč ljudi. Reprezentance se pomešajo druga z drugo, kar preide v druženje, spoznavanje med športniki, trenerji in strokovnjaki najrazličnejših področij in držav, vzpostavljanje stikov, izmenjave izkušenj in seveda sodelovanja, ki iz tega lahko nastane. V olimpijski vasi je vedno na voljo poliklinika, kjer je mogoče poskrbeti za zdravstveno stanje športnikov v diagnostičnem in terapevtskem smislu. V večini primerov je možno opraviti magnetno resonanco, ultrazvočni pregled, okulistični pregled, zobozdravniški pregled, fizikalno terapijo in poskrbeti tudi za druge načine zdravljenja, pri čemer igrajo veliko vlogo zdravniki posameznih reprezentanc, ki športnike najboljše poznajo. Medicinska ekipa za letošnje olimpijske igre je svojim delom začela praktično že leto dni pred odhodom na olimpijske igre. Sprva je bila imenovana medicinska ekipa s petimi zdravniki, sedmimi fizioterapevti in številnimi maserji. Ekipa je bila izbrana na podlagi strokovnih temeljev. Upoštevali smo dosedanje sodelovanje s posameznimi športniki oz. reprezentancami, izkušnje na področju klinične športne medicine na posameznih področjih, pri čemer smo upoštevali pravilo, da sta na prizorišču istočasno prisotna vsaj en strokovnjak s področja športnih poškodb in en strokovnjak s področja interne medicine ter strokovnjak za prehrano, ob tem pa smo ves čas sodelovali z zdravnikom rokometne reprezentance dr. Djurićem. V ekipi so bili vodja ekipe dr. Matjaž Vogrin, kardiologinja dr. Katja Ažman Juvan, strokovnjakinja za športno prehrano dr. Nada Rotovnik Kozjek, fiziater Martin Zorko, zdravnik medicine dela, prometa in športa Sašo Djurić. Sodelovanje s fizioterapevti je bilo zelo intenzivno, saj so le-ti med samimi igrami izjemno obremenjeni; tako pri regeneracijskih procesih kakor tudi pri zdravljenju manjših poškodb, ki se zelo pogosto dogajajo med pripravami in tekmovanji.

Ali k temu delu sodi tudi odvzemanje vzorcev za doping, ki je v zadnjem času pretresel športni svet?

V delo zdravnikov na velikih športnih tekmovanjih spada tudi skrb za antidoping. Zdravniki smo bili vključeni v izobraževalne procese, s katerimi smo olimpijskim športnikom in drugim registriranim športnikom v Republiki Sloveniji – teh je približno 5000 – skušali že pred olimpijskimi igrami predstaviti problematiko uživanja poživil oz. dopinga. Med olimpijskimi igrami smo bili vključeni v procese odvzemanja vzorcev in spremljali rezultate dopinških testov. Na srečo niti en test, ki je bil pred in med olimpijskimi igrami odvzet slovenskim športnikom, ni bil pozitiven. Želimo si, da bi bilo tako tudi v prihodnje. Seveda si ne smemo zatiskati oči, da v slovenskem športu ni dopinga. Zagotovo obstaja in predstavlja veliko grožnjo za razvoj športa. Največji izziv medicinske ekipe na OI je bila skrb za zdravje slovenskih športnikov, in sicer na način, da so se vsi kandidati za OI lahko iger z medicinskega stališča udeležili in da smo vse kandidate pripeljali na olimpijske igre v optimalnem psihofizičnem stanju, ter da smo na samih OI ves čas skrbeli, da manjše in večje poškodbe niso vplivale na nastope. To nam je v veliki meri tudi uspelo, kar kažejo številne medalje, ki smo jih osvojili.

Na OI je veliko različnih športnih dejavnosti (atletika, plavanje …). Koliko strokovnjakov zahteva takšna odprava?

Medicinska podpora slovenski reprezentanci na olimpijskih igrah je bila zelo primerljiva z ostalimi reprezentancami. Treba je vedeti, da je bilo na OI prisotnih 50 slovenskih olimpijcev, nekatere odprave, kot so kitajska, ruska in ameriška, so štele tudi več sto športnikov. Obstajajo pa tudi reprezentance z enim, dvema ali nekaj več športniki. Velike reprezentance, kot so reprezentance ZDA, Rusije in Kitajske, so imele s seboj cele štabe zdravniškega osebja. V ameriški reprezentanci je bilo več kot 50 zdravnikov in številnih drugih strokovnjakov, ki so ves čas skrbeli za svoje športnike. Takšne ekipe so imele podporo v znanstvenem smislu, pa tudi v smislu podpore posameznih inštitutov, multinacionalk. Anekdot je bilo tudi kar nekaj. Nekatere seveda niso primerne za javnost, saj je treba zaščititi osebne podatke športnikov, ki so potrebovali medicinsko oskrbo. Kot zanimivost lahko povem, da smo se srečali s številnimi svetovno znanimi športniki, kot so ameriški košarkarji, najboljši igralci tenisa in podobno. Pred otvoritveno slovesnostjo smo kot reprezentanca čakali na vkorakanje na olimpijski stadion. Slovenija je bila razvrščena glede na abecedni vrsti red, vendar v portugalščini nismo bili razvrščeni pod črko S kot Slovenija, temveč pod črko E kot Eslovenia. Sam sem stal v zadnji vrsti in ko sem se obrnil, sem zadel ob športnika, ki je stal za menoj in nosil zastavo svoje države – Španije, torej Espania. Nosilec zastave je bil Rafael Nadal, ki je tudi na fotografiji. Vzpostavilo se je tudi mednarodno sodelovanje – pomagali smo nekaterim športnikom iz drugih držav. Dve izmed njih sta osvojili zlato olimpijsko medaljo.

Tako v svetovnem kot tudi slovenskem merilu se pojavljajo trendi, po katerih je treba športnike obravnavati multidisciplinarno in celostno na enem mestu. UKC Maribor s partnerji, Medicinsko fakulteto v Mariboru, vključno

z Inštitutom za športno medicino, pa tudi z Nogometno zvezo Slovenije ter Olimpijskim komitejem Slovenije, je sestavil konzorcij s ciljem vrhunske medicinske oskrbe na vseh področjih. Izredno pozornost namenjamo preventivi, ustrezni vrhunski diagnostiki ter različnim načinom zdravljenja, kot so fizikalna terapija in kirurški posegi, ki jih izvajamo v UKC Maribor. Pravkar se je končal razpis, s katerim je Olimpijski komite Slovenije iskal centre, ki bodo tudi v prihodnje skrbeli za slovenske vrhunske športnike. Na podlagi delovanja vrhunskih strokovnjakov in odlične opreme bo UKC Maribor skupaj z Medicinsko fakulteto v naslednjih dneh prejel naziv Referenčni center Olimpijskega komiteja Slovenije. Isti partnerji smo se prijavili tudi na razpis FIFE za FIFa Center medicinske odličnosti, kjer smo bili prav tako uspešni, in smo sedaj eden izmed približno 30 referenčnih centrov za nogometno medicino FIFA. Pogoji za dosego tega cilja so bili izredno zahtevni in težki. Sedaj smo eden redkih tovrstnih centrov daleč naokrog. Na področju nekdanje Jugoslavije ni nobenega tovrstnega centra, v svetu je takšnih centrov približno 30. Z njim se na primer ponaša nogometni klub Barcelona, München, nekaj jih je v ZDA. To je za nas velika potrditev in zadovoljstvo. Otvoritvena slovesnost bo 27. oktobra letos.

URADNA OTVORITEV LABORATORIJA ZA INTERVENTNO KARDIOLOGIJO

Na začetku letošnjega poletja so na Oddelku za kardiologijo in angiologijo dobili težko pričakovan nov in sodoben angiograf. Ta rentgenski aparat za srčne bolnike na oddelku sicer deluje že od sredine julija in na njem opravljajo invazivne posege na srcu. 1. septembra 2016 je potekala tudi uradna otvoritev laboratorija za interventno kardiologijo v prostorih Klinike za interno medicino.

Prostori v novem laboratoriju, ki se nahaja v prizidku Klinike za interno medicino, so namenjeni zdravljenju bolnikov z akutnim koronarnim sindromom in kronično koronarno boleznijo, ki lahko vodi do srčne kapi.

Ob odprtju prostorov je predstojnik oddelka Husam Franjo Naji povedal, da je težav s prevozom bolnikov v času okvar starega aparata, konec. Nov aparat pomeni možnost nemotenega izvajanja posegov. Hkrati pa je to tudi nov mejnik v razvoju oddelka. Oddelek je del terciarnega centra in kot tak mora v regiji zagotavljati vrhunske storitve, ki si jih bolniki zaslužijo. Sedaj si na Oddelku za kardiologijo in angiologijo želijo še en nov aparat, s čimer bi bila omenjena problematika dokončno rešena. Da je pridobitev sodobnega angiografa velik korak naprej pri sodobnem zdravljenju akutne srčne kapi in reševanju življenj, da se povečujeta dostopnost in število preiskav ter da se te nedopustno dolge čakalne dobe naposled skrajšajo, je ob odprtju povedal v. d. direktorja Janez Lavre.

Anton Lobnik, dolgoletni specialist na tem oddelku, je opisal razvoj ekipe, ki je svoje zametke kot koronarna enota dobila leta 1972. Invazivno srčno diagnostiko so začeli izvajati leta 1994 na Radiološkem oddelku. To je bila tudi podlaga za razvoj kardiokirurgije, posledično pa so leta 2002 ustanovili tudi omenjeni laboratorij na Oddelku za kardiologijo in angiologijo.

Zaradi novega aparata bi lahko obseg dela podvojili, vse pa je odvisno tudi od drugih bolnišničnih področij. V sedanjih pogojih je bilo na oddelku letno obravnavanih okoli 2000 do 2500 bolnikov. Ob dveh aparatih bi se lahko približali številki 3500 bolnikov letno.

Prav tako je Oddelek za kardiologijo in angiologijo Klinike za interno medicino v dogovoru z Ministrstvom za zdravje pričel s programom skrajševanja čakalnih vrst. Tako se bo čakalna doba, ki sicer traja približno dve leti, začela postopno skrajševati.

Tina Škerbinc Muzlovič

PRIČETEK DELOVANJA ODDELKA ZA ONKOLOGIJO

19. septembra 2016 je potekala novinarska konferenca na temo pričetka delovanja Oddelka za onkologijo.

Univerzitetnemu kliničnemu centru Maribor je uspelo doreči sodelovanje z Onkološkim inštitutom Ljubljana, kar je bil eden od pogojev za začetek zdravljenja z obsevanji na novem oddelku za onkologijo. Čakalo se je le še na ustrezno dovoljenje Uprave RS za varstvo pred sevanjem, tako da bodo lahko prvi bolniki začeli z radioterapijo v začetku novembra.

Dejavnost se bo zaradi nujnega usposabljanja kadrov

uvajala postopoma. Na začetku bo obsevanih le tri do pet bolnikov. Sprva se bo začela radioterapija bolnikov na področju paliativnih obsevanj, nato pa se bo postopno uvajalo obsevanje raka dojk, pljuč in prebavil.
Oddelek bo treba tudi kadrovsko dopolniti. Trenutno je v enoti za radiologijo le ena specialistka radioterapije, specializantov je pet. Enota bo lahko polno začela delovati šele, ko bodo specializanti zaključili specializacijo, kar se pričakuje ob koncu leta 2019. Takrat bi lahko obsevali okoli 800 bolnikov letno.

Pomoč Onkološkega inštituta je potrebno predvsem za zagotavljanje druge kontrole. Trenutno je sklenjen dogovor za prihod enega specialista radioterapevta in enega medicinskega fizika iz Ljubljane v Maribor dvakrat na teden, kasneje pa po enkrat na teden. Takšno sodelovanje naj bi potekalo, dokler ne bo na Oddelku za onkologijo dovolj kadra.

Tina Škerbinc Muzlovič in Samo Turk,
UKC Maribor

Zapisi iz slovarčka Lovrenčanke Povhove Tončke - MLIN

Tam spodaj v grabnu je nekoč stal naš mlin. Po eni strani je k njemu vodila ozka razbrazdana cesta, ki je bila speljana vzdolž skopane struge, po kateri je voda tekla v jez. Na drugi strani pa si prišel do mlina po stezi in potem čez tresočo se brv iz starih preluknjanih desk. Še nekaj korakov po spolzki , z mahom poraščeni stezi in že si bil pri vratih. In odprl se ti je najbolj skrivnosten prostor. Med visokimi lesenimi stenami, ki so prepuščale nekaj svetlobe, se je dvigal z belim prahom posut čuden stolp. Kot da je nekdo nakopičil ogromne kose pohištva različne velikosti in oblike enega na drugega, od tal do stropa. In da bi se lahko povzpel do vrha te zgradbe, je napravil še ozke stopnice iz krivih kosov lesa, ki so se dvigale nekam gor v neznane višave. In kdo bi bil sposoben upreti se klicu takšne nenavadne poti? Koraki po deskah od moknega prahu, so mehki kot na svežem snegu. Na vrhu, kjer si se že tako ali tako počutil kot mali Bog na svojem prestolu, so te čakale še večje zanimivosti. Pravzaprav se je vse odvijalo od tam, kot se na zemlji vse dogaja z Olimpa. Skozi lino je bilo lahko videti veliko leseno kolo, vse slizko in zelenkasto od vodnega rastlinja. Pod lino je skozi steno štrlel lesen drog ki se ga je bilo strogo prepovedano dotakniti. S tem drogom so oče »vrgli v vodo«: potisnili so ga z vso silo in tako premaknili žleb, in voda, namesto da bi padala ko slap mimo kolesa, je začela teči po njem. Najprej je zašumela, kot da se jezi nad to spremembo poti, potem pa so njeno šumenje hitro preglasili težki moški zvoki, zaškripalo je in se zatreslo v lesenem stolpu, zamajalo se je na visokem podu, stresle so se stopnice in v notranjosti stolpa je nekaj začelo tolči in drgetati in spuščati čudne glasove. Oče so odprli malo okence v eni izmed »omar« in pokazali so se veliki kosi gibajočega se granita, med katere je tklo zrno in izginjalo. Gledati je bilo možno samo od daleč, kajti hrstava bela kolesa so lahko zgrabila tudi roko ali celo celega človeka,

da je izginil kot koruzno zrno. Počutila sem se bolj varno pri zaprtem okencu, ko je šklepetanje in bobnenje treslo zrak in lesene stene, izza katerih je prihajal šum vode na počasnem velikem kolesu. Treslo mi je noge in ramena in ves ta šum je šel skozi mene, kot da sem se jaz tudi prelevila v zvočno trepetanje. In mlin je šel in mlel, kadar je bilo kaj mleti, in njegova pesem me je pojila in me hranila še bolj kot siva moka, ki se je nabirala v spodnji »omari«. Potem, ko sem že hodila v šolo, pa sta enkrat prišla dva lepo oblečena gospoda in«zaplombirala«mlin. Samo majhen kos rdečega voska sta dala na verigo, ki je zapirala lesena vrata. Takšen je bil »odlok«, neznana beseda, ki je prišla od nekod daleč, iz drugega sveta. In mlin ni nikoli več »šel«. Stal je tih in samoten in počasi izginjal med vejevjem, kot da je tudi sam staro drevo, ki je umrlo.
Ostala mi je pesem v besedi »mlin«, pesem voda in oblakov in morij, visoka pesem mojega življenja, v kateri se čujejo odmevi zrnja, črnih oblakov na nebu in pridne človekove roke in neskončne lepote vsega in vseh, ki sem jih srečala na svoji ovinkasti poti.

ROČNODELSKI KROŽEK »PIKAPOLONICA« 2015/2016

Letos praznujemo častitljivo obletnico našega delovanja. Pred petindvajsetimi leti smo pri društvu upokojencev pričeli z ročnodelskim krožkom. Ker pa krožek mora imeti ime, smo ga krstile za »PIKAPOLONICA«.

V krožek so se poleg upokojenk vključile tudi še aktivne članice, ki so obiskovale krožek različno dolgo. Na začetku je bilo v krožku več kot štirideset članic, sedaj nas je triintrideset, osem pa jih je sodelovalo v krožku vseh petindvajset let. Zato so bile zelo vesele »PRIZNANJA« DU Lovrenc na Pohorju za petindvajsetletno zvestobo in požrtvovalno delo pri ohranjanju kulturne dediščine ročnih del. Ostale članice krožka pa so prejele »ZAHVALO« DU Lovrenc na Pohorju za delo v krožku. Dve članici, ki ne obiskujeta več krožka zaradi bolezni, sta prav tako prijeli »ZAHVALO« DU Lovrenc na Pohorju in bili prijetno presenečeni. Presenetilo nas je tudi priznanje Javnega sklada za kulturne dejavnosti območne izpostave Ruše, saj so s priznanji razveselili devetnajst članic z zlatimi znaki, pet srebrnih in dve bronasti s podelitvijo na otvoritvi razstave, 27. 5. 2016. Največja nagrada nam je bila županovo srebrno priznanje za 25 let delovanja, ki smo ga prejele na zaključni prireditvi »Jezernikovih dnevov«, kjer nam je čestital predsednik države.

Naša razstava in prireditev sta bili tudi v letošnjem letu lepo obiskani. Zelo smo se razveselile obiska ročnodelskega krožka »GELIKE« iz Preddvora, ki so se k nam pripeljale z avtobusom. Naše petindvajsetletno delo smo prikazale v enem razredu. V avli in ostalih razredih pa je bilo prikazano naše delo, narejeno v obdobju od oktobra 2015 do maja 2016, in izdelki »MALIH PIKAPOLONIC«. V knjigi vtisov je polno pohval, posebno smo obiskovalce presenetile s tako imenovano »rdečo nitjo«, ki je bila letos šivanje prtičkov za pokrivanje velikonočnih košaric. Razstavo so obiskale tudi članice sosednjih krožkov, katere smo tudi me obiskale. Po zaključku razstave prenehamo z krožkom do oktobra. Si pa privoščimo tudi ekskurzijo. Letos smo si ogledale domačijo MILIMIR (kmetija za samooskrbo pri Sveti Trojici) in zavod PACHA MAMA.

V oktobru 2015 smo organizirale razstavo DU Zgornje podravske pokrajinske zveze pod naslovom »MOJSTROVINE NAŠIH BABIC«. Na razstavi je sodelovalo veliko ročnodelskih krožkov in vsi so pohvalili organizacijo razstave.

Po petindvajsetih letih vodenja krožka sem vodenje le-tega predala gospe Marjani Perklič, kateri želim uspešno delo v prihodnje. Vsem članicam ročnodelskega krožka pa se iskreno zahvaljujem za sodelovanje pri delu in se vsem opravičujem, če sem storila kaj narobe.

Milena Fornezzi

KROŽEK »SRČNA MOČ«

Naj nekaj napišem o krožku SRČNA MOČ? Gre za opazovanje in uporabo zdravilnih zelišč. Naše delo je zelo zanimivo in potrebno je veliko truda, da pravilno pripravimo zelišča za dober in zdravilen čaj. Naučili smo se, kako se nabirajo in sušijo zdravilne rastline. Nabiramo jih že zgodaj spomladi in jih nabiramo vse do pozne jeseni. Pri nabiranju zelišč si pomagamo s priročnikom patra Ašiča.

Ob našem delu nam hitro mine čas. Prvič pa smo se zbrali 23. aprila 2004. Dobivali smo se mesečno in naše delo nas je veselilo. Vedno več je bilo tudi zanimanja, kako se zdraviti z našimi pripravki. Že takrat smo pripravljali razna mazila: ognjič, gabez, prava lakota, divji kostanj, babičino mazilo s smolo ter olja: šentjanževo in ognjičevo. Tako smo počasi ugotavljali, kaj vse še lahko pripravimo. Naša srečanja so bila poučna in vesela. Lotile smo se tudi priprave dobrega »Jägermeistra« in drugih napitkov. Vse to pa nam uspeva, ker imamo lepo in zdravo naravo v našem kraju.

Lidija Vračko

Zeliščarji na izletu

ŽIVLJENJE JE LEPO – ČE GA ŽIVIŠ

Počasi in elegantno smo zakorakali v barvito že kar pozno jesen in pred vrati je že zima.
Po dopustu smo spočiti, prenovljeni in gremo novim podvigom nasproti. Življenje je knjiga, polna skrivnosti in večnega iskanja v dnu srca zakopanega zaklada, dobrote, lepote in ustvarjalnosti, torej se bomo otresli bremen vsakdanjosti in se spomnili, da je življenje v resnici čudovito. Mnogokrat življenje živimo kot boj, čeprav je v resnici igra. Mislim, da bi morali več razmišljati, se pogovarjati in se povezovati z ljudmi, ki se ne zapirajo vase, ter se z njimi dopolnjevati z vrednotami človečnosti. Prijetni dogodki in doživetja se nam globoko vtisnejo v spomin, dajejo nam energijo, ko jih podoživljamo, in si jih tudi želimo ponoviti. Tako je z našimi srečanji, izleti in druženji na morju, ki jih vsako leto težko čakamo. Letošnje preživljanje na morju nam je naklonilo čudovito vreme. Naš oddih se je pričel zjutraj s pozdravom soncu, z jutranjimi vajami, ki so prebudile in pripravile telo, da je lahko črpalo brez preprek energijo lepe narave, ki jo daje skrbno urejena okolica hotela DELFINA. Po aktivno preživetem dnevu se nam je prilegla sprostitev na hotelski terasi ob kozarčku vina, prijetni glasbi in klepetu s prijatelji. Ob povratku domov smo se zapeljali v Pivko, kjer smo si odzunaj pogledali vojaški muzej, si privoščili kavico in se odpravili naprej do Trojan, kjer je bil tudi postanek. Tu smo si napolnili želodčke in se odžejali.
Malce nas je letos presenetila cena prevoza v Izolo in nazaj. Prevoznik nam je zaračunal enako ceno kakor lani, ampak se je letos 11 članov odločilo, da se peljejo s svojimi vozili, štirje člani pa so iz upravičenih razlogov odpovedali letovanje. Kljub temu upam, da vam to ni vzelo volje, da se prihodnje leto ne bi odločili za letovanje v hotelu DELFIN v Izoli, morda pa se bodo vrnili časi, ko se bomo vsi peljali z avtobusom, saj je naša slovenska obala pravi raj za nas. Pogled na morje nas pomirja in ustvarja veselo razpoloženje, tako da lahko rečemo »dodajmo letom življenje«.
Želim vam vesele božične praznike ter iskreno, zabavno, pogumno in prijateljsko leto 2017!

Ana Mithans,
DU Ribnica na Pohorju

SPOŠTOVANE UPOKOJENKE IN SPOŠTOVANI UPOKOJENCI, SPOŠTOVANE LOVRENČANKE IN SPOŠTOVANI LOVRENČANI!

Glede na to, da je zagotavljanje zdrave pitne vode prebivalcem občine ena od osnovnih nalog
vsake lokalne skupnosti, bom svoj prispevek za časopis namenil tej temi.
Ker je glede projekta, povezave vodovodnega sistema v Lovrencu na Pohorju z Mariborskim vodovodnim sistemom, še vedno veliko nejasnosti, želim v prispevku spomniti na aktivnosti, ki so potekale še v času mojega županovanja. Za sejo Občinskega sveta, ki je potekala 26. marca 2009, sem pripravil naslednji prispevek:

Vodovodni sistem:
Činžat–Ruta–Puščava–Lovrenc (Marles)
(Seja občinskega sveta)

Dosedanje aktivnosti:

1. V letu 2006 smo morale občine posredovati načrte porabe evropskih sredstev znotraj regije Podravje za obdobje od 2007 do 2013. Takrat smo za prvo obdobje do leta 2009 predvidevali porabo sredstev za potrebe obnove cest, po letu 2010 pa za izgradnjo vodovodnega sistema Činžat–Ruta (takratna vrednost investicije je bila ocenjena okoli en milijon EUR).
2. Projekt vodooskrbe je bil predlagan: zaradi vedno večjih pritiskov s strani krajanov omenjenega območja, zaradi pomanjkanja vode, novi priključki na obstoječi lokalni vir niso mogoči, poizkus, da bi v skladu z zakonodajo lokalni vir prenesli v upravljanje lokalne skupnosti je bil zavrnjen, stroški prevozov vode, ki jih sofinancira lokalna skupnost, so za omenjeno področje vedno višji, razvoj na področju stanovanjske gradnje ali dopolnilnih dejavnosti na področju turizma je nemogoč.
3. Zaradi tega smo v letu 2007 pričeli z razgovori s sosednjo občino Ruše za skupni nastop pri zagotavljanju tranzitnega voda od Smolnika do Fale, saj je v Ruški občini prav tako motena oskrbo z vodo. Strokovna služba Mariborskega vodovoda je dobila nalogo, da pripravi dokumentacijo, na osnovi katere bo mogoča širša razprava.
4. Ker pričakujemo razpis za evropska sredstva v jeseni ali pomladi 2010, želimo pred tem odpraviti vsa odprta vprašanja. Ker v preteklem letu nismo uspeli doseči dogovora med občinami o deležu sofinanciranja tranzitnega voda, podajamo prve informacije o projektu in razlogih zanj na današnji seji.
5. Cilji, ki jih želimo doseči s predlaganim projektom:

- Vodooskrba področja Činžata in Gornje Rute, kjer kronično primanjkuje zdrave pitne vode.
- Z izgradnjo sistema omogočiti redno kontrolo ustreznosti pitne vode v skladu z veljavno zakonodajo.
- Z izgradnjo vodovodnega sistema bo dana osnova za izgradnjo projekta čiščenja in odvajanja odpadnih vod.
- Omenjena komunalna infrastruktura bo omogočila nadaljnji razvoj področja.
- Z izgradnjo druge faze omogočiti preskrbo z vodo tudi področji Logi in Puščava.
- V drugi fazi zagotoviti povezavo z lovrenškim vodovodnim sistemom in s tem povečati varnost delovanja.
- Z zagotovitvijo dodatnega rezervoarja pri Hojniku, v drugi fazi izgradnje, izkoristiti vso razpoložljivo vodo na viru iz Vrelenka (možnost širjenja zajetij).
- V končni fazi zagotoviti dva glavna vira napajanja, vključno z meritvami količin vode (to je pogoj iz državne uredbe zaradi določanja izgub in posledično uvedbe takse za izgubljeno vodo v sistemu) in napravo za kloriranje sistema v primeru potrebe.

6. Zaključek:

- Z izgradnjo sistema Vrelenk se je takratna KS Lovrenc na Pohorju končno izvila iz kroničnega pomanjkanja vode.
- Z izgradnjo kanalizacije smo uspeli v večjem delu istočasno obnoviti dotrajano vodovodno omrežje in zmanjšati izgube vode (večji poseg naš čaka še ob obnovi državne ceste skozi trško naselje).
- Z izgradnjo rezervoarja pri Hojniku bomo povečali zmogljivost sistema, ki danes deluje na meji zmogljivosti (polnjenje gasilske cisterne ob nepravem času lahko pomeni izpad sistema).
- Z izgradnjo druge faze bomo lahko zagotovili tudi lastno preskrbo področja Činžata in Rute.
- Dileme glede višje cene vode v Mariborskem sistemu bodo v nekaj letih odpravljene, saj tako nizke cene vode v lokalnem sistemu ne bo mogoče v nedogled ohranjati ob istočasnih investicijah v vodovodni sistem.
- V Načrtu razvojnih programov, ki je priloga občinskemu proračunu, bomo ob rebalansu predlagali spremenjeno dinamiko financiranja. Ocenjujemo, da bo financiranje projekta vodovoda potekalo tri leta. Po podatkih Regionalne razvojne agencije bo Občina Lovrenc na Pohorju v letih 2011 do 2013 razpolagala s prostimi sredstvi v višini okoli 1,0 do 1,2 milijona €. Višina pričakovanih upravičenih stroškov v razpisu bo okoli 85 %, kot upravljavci sistema pričakujemo upravičeni strošek tudi 20 % DDV, vendar ocenjujemo, da bo kljub visokemu sofinanciranju potrebno zagotoviti lastni delež v višini okoli 600.000 €, saj ne bomo imeli na razpolago celotne kvote evropskih sredstev, ki bi jo siceršnji razrez omogočal. Dokončen izračun bo mogoč po objavi javnega razpisa za evropska sredstva in glede na doseženo ceno na javnem razpisu za izvajalca del.

Iz poročila je mogoče razbrati, da smo k projektu pristopili, ker za območje Rute in Činžata ni bilo mogoče zagotoviti dovolj stabilnega in zdravega vira vode, Lo-

vrenški sistem pa ni imel rezervnega vodnega vira v primeru izpada zajetja Vrelenk. Napajanje Rute in Činžata iz Mariborskega vodovodnega sistema naj bi bila začasna varianta, dokler se ne izgradi povezava z Lovrenškim sistemom pri Marlesu in izgradi dodatni rezervoar pri Hojniku. Povezava do Marlesa, vključno s črpališčem, je bila realizirana, izgradnja rezervoarja pa je bila iz projekta črtana. Sprašujem se, na čigavo pobudo, saj je bil vključen v projekt druge faze in so bila tudi zanj predvidena evropska sredstva.

Glede na to, da zakonodaja zahteva merjenje zajetih količin vode in namestitev naprav za kloriranje vode, bi morali stremeti k temu, da se postopno ukinejo manjša zajetja in se zajame vsa voda iz največjega vira Vrelenk. Povezava z Mariborskim vodovodnim sistemom pa ostaja izključno kot rezervni vodni vir v nujnih primerih. Le na takšen način je mogoče zagotavljati tudi napajanje Činžata in Rute iz Lovrenškega vodovodnega sistema in istočasno zagotavljati enotno ceno vode.

Ker se s strani vodstva občine grozi z dvigom cen vode, naj spomnim na dogovor, ki smo ga sprejeli na občinskem svetu ob izgradnji kanalizacijskega omrežja. Ker na ceno kanalščine nismo imeli vpliva zaradi razvejanega sistema s skromnim številom priključkov in ker začasno v ceni kanalščine pokrivamo tudi stroške financiranja sistema (krediti najeti za obdobje 15 let), smo se odločili za zamrznitev cene vode, dokler se stroški kanalščine ne znižajo po odplačilu kreditov. Le na takšen način je bilo mogoče imeti na primer komunalne stroške nižje od mestnih središč, kjer je gostota priključkov veliko večja in prav tako število odjemalcev. Zato upam, da bodo odgovorni na občini pobrskali po zapisnikih sej občinskih svetov v predhodnih zasedbah, saj občine nismo ustanovili leta 2011, temveč leta 1999.

V povezavi s tem pa je nujno opozoriti tudi na enormne izgube pitne vode skozi trško naselje, ki jih bo potrebno pokrivati iz proračuna, v kolikor ne bomo sanirali omenjenega dela omrežja. Zato ne morem razumeti, da odgovorni ne uspejo dogovoriti pričetek obnove državne ceste skozi ožje naselje Lovrenc na Pohorju, saj je bila načrtovana že v letu 2013. To je še posebej pomembno, saj imamo na tem delu skupno kanalizacijsko omrežje za meteorne in fekalne vode, kar zavira normalno čiščenje na čistilni napravi in posledično viša takso za obremenjevanje okolja, ki jo vsi plačujemo.

Zaključujem z ugotovitvijo, da nikoli v preteklosti nismo imeli v tolikšni meri klorirano vodo kot v zadnjem obdobju. Verjamem, da analize kažejo na onesnaženo vodo in je kloriranje nujno. A kako dolgo še bo potrebno čakati, da se bo ugotovilo onesnaževalce in odpravilo vzroke za to. Če nam bodo ušle zadeve iz nadzora, bomo lahko srečni, da bomo lahko pili vodo iz mariborskega vodovodnega sistema.

Spoštovani! Vsem, ki prebirate naš časopis in vsem občankam in občanom naše občine, želim ob prihajajočih božičnih in novoletnih praznikih »miru, ki ga svet ne more dati«.

Lovrenc na Pohorju, oktober 2016

Nekdanji župan
Franc Ladinek, dipl. ekon.

SADNI KRUH (kratka zgodba)

Nenavadna svetloba je Meto zvabila k oknu in skozi zastor krpastih snežink se je zazrla v zimsko dekoracijo ulice. Svetloba lučk in snežna belina sta v misli privabili božič. Pravi božič naj bi bil snežen, tak je lepši. Sicer pa, bili so taki s snegom, pa tudi brez njega. Mnogo jih je bilo, a prav malo tistih, na prste ene roke bi jih preštela, ki so bili brez sadnega kruha. Da, sadni kruh. Danes ga bom pekla. Dišalo bo po božiču, je pomislila.

Ko je vstopila v kuhinjo, ji je prijetno zadišalo po suhih hruškah in slivah, ki jih je že sinoči prelila s kropom, da se zmehčajo. Orehi, fige in rozine, limona, pomaranča, rum, cimet in klinčki v prahu … Vse je bilo v hipu na pultu, z izgovorom, da česa ne pozabi. Zatopila se je v pripravo testa, z dvojno količino kvasa, namočenega v soku prelitega sadja. Krušna moka, s tretjino ržene, sol, nekaj žlic sladkorja, žlica medu in sok hrušk ali voda in … mešalec lahko meša. Tako je odločila in se posvetila rezanju sadja, ožemanju in dodajanju začimb. Dišal je cimet in klinčki in toplo ji je bilo v duši, ko je pomislila, da so hruške – strdinke z istega drevesa, kot so bile nekoč v maminem sadnem kruhu in da so slive zrasle na istih tleh, kot nekoč ona. V spominu so se vrstili božiči od

otroštva do danes, s prazničnim vonjem sadja in začimb.

Prvi, ki se jih spominja, segajo v vojno. Bilo je leto, ko ni bilo ustrezne moke in ni bilo potice in tudi piškotov ne. Misli so pobrskale po spominih in odgrinjale skoraj pozabljeno.
Pred božičem smo na žrmljah zmleli nekaj ovsa za kruh. Še danes ne ve, od kod je mama pričarala toliko ustrezne moke, da je spekla sadni kruh iz domačega suhega sadja, posušenega v krušni peči ali v sosedovi »pajštvi«. Krhlje, suhe slive in hruške smo zelo cenili in toliko sadja smo posušili, kolikor je bilo mogoče.

Meta je pokrila testo, da je vzhajalo. Koščki sadja so se opajali z začimbami, Metine misli pa s spomini. Sadni kruh je bil vselej nekaj posebnega. Otroci smo luščili orehe in oče je v nasmehu dejal, da naj bi žvižgali ali peli, ker so kot ptički. Žvižganje bi bilo prav tako umestno pri prebiranju rozin, bile so vabljivo sladke. Manj prijetno je bilo prinašanje drv ob krušno peč.

Tega prazničnega kruha smo se veselili bolj kot božičnega drevesca. Nanj smo v najtežjih časih obesili le sladkorne kocke, zavite v doma narezljan svilen papir, in morda piškote, ki so prekmalu izginili.

Ob spominih na praznike je testo naraslo. Trgala ga je in posipavala s sadjem, ga ročno temeljito pregnetla, kot nekoč mama, ga oblikovala v štruco in jo namestila v prekrit slamnat krušnik, kjer naj vzhaja. Misli so spet imele prosto pot. Zopet so bile pri kruhu, kakršnega je nekoč pekla mama, baje pred njo že babica, potem leta in leta sama za svojo družino. Vsako leto. Enakega? Ne, podobnega.

Končno je štruca narasla in romala v pogreto pečico. Lepo zapečen bo sadni kruh čez nekaj dni dopolnil praznično mizo, se je veselila Meta. Danes ga peče tudi hčerka, je nadaljevala svoj nemi monolog. Vsaka bo ponudila svojega. Zatopljena v misli je ugotavljala: »Ne, ne tekmujeva. Zelo mi je pa všeč, da nam je vsem, poleg vseh sodobnih dobrot še vedno tako ljub. Morda vanj vgneteva tudi nešteto prazničnih spominov in družinsko tradicijo.« Za Meto je bil ta dopoldan lep, skorajda prazničen. Še lepši naj bo božič. Tudi vaš …

Rozika Močnik

NEKAJ MISLI NAŠEGA KRAJANA IVANA PŠAJDA

- Le takrat, ko uživaš v delu, je možen napredek.
- Mnogokrat so zakoni namenjeni ustvarjanju novih problemov.
- Najtežjo pot prehodi tisti, ki se uči na lastnih napakah.
- Do najbolj enostavnih stvari najtežje prideš.
- Vrednost človeka viša njegovo znanje, ne pa njegov denar.
- Vroči trenutki zahtevajo mirno kri.
- Mnogi govorijo na pamet, a ne s pametjo.
- Včasih je človek ustvarjal bogastvo, sedaj pa bogastvo ustvarja človeka.
- Pametni ravnajo z mislijo na posledice.
- Zaljubljenost mine, a zavezanost ostane.
- Kultura je samoobvladovanje.
- Ko pridete do denarja, postavite zapravljanje na stranski tir.
- Odnosov se ne da krpati, so dobri ali ne.
- Težko je biti dober, še težje pa pravičen.
- Le če pametno seješ, bogato žanješ.
- Vse, kar je dobrega ali slabega, stori le človek.
- Zaupne stvari so za v aktovko, ne na jezik.
- Dobrosrčnost pomeni misliti na druge, ne nase.
- Nekateri ne znajo žagati, znajo pa »odžagati«.
- Tudi ljubezen zbledi, če ni negovana.
- Ko šepa zdravja, tudi veselja ni.
- Bežna srečanja še ne pomenijo prijateljstva.
- Mnogi hodijo mimo drobnih radosti z zaprtimi očmi.
- Čustva zahtevajo pamet, ne samo srce.
- Kdor govori, kar hoče, sliši tisto, česar noče.
- Kdor samo pazi na denar, od njega nima nobene koristi.

PILATES

Pilates je celovita in nežna vadba, namenjena vsakomur. V Lovrencu imamo pilates že šest let kot sekcijo pri DU Lovrenc na Pohorju. Vodi nas gospa Mirica Rutnik. Dvakrat na teden si vzamemo eno uro časa zase, da se umirimo, posvetimo sebi in naredimo nekaj dobrega za svoje telo in dušo. Mirica poskrbi, da ob vajah pravilno dihamo in poslušamo svoje telo, da smo sproščene in napolnjene z energijo. Ob vsaki vaji nam razloži, kako jo izvesti in čemu je namenjena.

Dobivamo se ob torkih in petkih v prostorih Prireditvenega centra. Pilates obiskuje 42 udeleženk. Ne družimo se samo ob vadbi, temveč tudi na kavici ob različnih praznikih in na izletih. Vzdušje v skupini je fantastično, večkrat prepleteno s humorjem naše Jožice, tako da ure kar prehitro minevajo. Lahko se nam pridružite, lepo vam bo.

KAJ JE PILATES?

Naj napišem še nekaj besed o pilatesu, ki sem jih prebrala na internetu ali pa sem jih ujela ob Miričinih razlagah. Pilates je vadba za krepitev celotnega telesa. Pri pilatesu gre za preciznost in povezanost duha in telesa. Vaje se izvajajo počasi in kontrolirano. Velikokrat so počasneje izvedene vaje težje od hitrih. Z vajami povečamo vzdržljivost, izboljšamo svojo telesno držo in gibljivost, zmanjšamo ali v celoti odpravimo bolečine v hrbtenici in drugod, okrepimo mišice medeničnega dna, ter ne nazadnje izboljšamo zbranost in razpoloženje. Pilates vadba ne pozna meja in je primerna za vsakogar, torej za vse, ki zaradi sodobnega načina življenja (stres, sedenje, dvigovanje bremen, poškodbe) čutijo bolečine v telesu. Poseben sistem dihanja poudarja napetost v globokih trebušnih mišicah, ki okrepljene razbremenijo spodnje hrbtne mišice, kar je odlična preventiva pred poškodbami in bolečinami v spodjem delu hrbta.

Jana Kraner

LOVRENŠKE ANEKDOTE

Pesmica za dedka Mraza

Nekega dne je otroke v vrtcu obiskal dedek Mraz. Spodbujal je otroke, da bi mu povedali kakšno pesmico. Opogumil se je fantič, ki se je v varstvu pri pestunji marsikaj naučil od odraslih, in zdeklamiral pesmico, ki sta ga jo naučili domači hčerki: »En cigan po cesti gre, čik pobere, ga poje, jaz bi ga pa tudi rad, pa ga nimam kje pobrat.« Najbrž se je dedek Mraz močno zgražal.

Čas celi rane

Anton se je z Janezom pogovarjal o boleznih in počutjih. Janez je omenil star pregovor, da čas celi rane. »Bo kar držalo!« je menil Anton in pojasnil: »Tudi zdravniki najbrž to vedo in upoštevajo, zato so pri njih tako dolge čakalne vrste.«

Strah pred vračilom

Juršnik je na poti na svojo 'huobo' šel čez kmečko dvorišče na Rdečem bregu in se hotel pri pipi na dvorišču odžejati. Gospodinja ga je povabila, naj pride v hišo, da mu bo dala mošt. Juršnik pa se je branil: »Au, ne! Pal bote pa prišli v trg pa ga bote hteli imeti 'gveranega'!«

Sedite krave

Kmečka hči je bila zavzeta učiteljica. To se je poznalo tudi doma. Ko je nekoč zamišljena šla po opravkih v 'štalo', je pri vratih (kravam) zapovedala: »Sedite!«

Praznik kulture

Neko leto sta praznik kulture in pepelnica padla na isti dan. Mama je otrokoma zabičala, da v vrtcu in šoli na ta dan ne smeta jesti klobas. V vrtcu je vzgojiteljica vprašala otroke, če kdo ve, kaj je kulturni praznik. Oglasil se je Jakec: »To je dan, ko ne smemo jesti klobas!«

Odloženo brisanje

Janez je bil v času socialistične Jugoslavije na seminarju za računovodje v kletni dvorani Zavarovalnice Maribor. Na steni za katedrom je visela tabla za pisanje, katere se je ob levi strani držala velika slika Tita in Kardelja. Predavatelj je pisal in risal po tabli. Ob koncu je želel nakracano izbrisati. Vzel je gobo, publiki še nekaj govoril in se ritenski bližal sliki obeh politikov. Obrnil se je k tabli in z gobo zamahnil po sliki. V zadregi je izustil: »Opla, to pa ni za brisat!« Janezu je pred celim avditorijem glasno ušlo: »Zdaj še ne!« Iz dvorane je bilo slišati pritajeno hahljanje.

Kozablanka

Tilčka je v tovarni pisala odpremnice in tovorne liste. Hrvaški izvoznik je sporočil naslov prejemnika v Kazablanki

v severni Afriki. Ko je Tilčka videla besedo 'Kazablanka', je pri sebi razmišljala, da Lovrenčani kozi rečemo 'kaza'. Prepričana, da je napaka v naslovu, je na tovorni list namesto Kazablanka napisala 'Kozablanka'.

'Krumpasta' kura

Kmet z Recenjaka je na dvorišče poklical ženo: »Glej, mama, kak tota kura 'krumpa'!« »Marija, pa res! Takoj jo zakolji, da ne bo prej 'crknila'.« Poslušno je zaklal kuro in še isti dan je kmetič veselo jedel kurjo 'župico' in pečenko, ki si ju je tako želel, da je že navsezgodaj kuro mahnil z vejo in ji 'strupal' taco.

Mrzlo pivo in zobje

V Janezovi družbi pri Jelenčku si je nekdo naročil pivo. »Pa ne sme biti mrzlo, mi škodi za zobe,« je zahteval od natakarice. »Pa vi, Janez, ali tudi nočete mrzlo?« »Požvižgam se na to, če je mrzlo al pa ne, jaz imam itak 'gepis'!« je pojasnil Janez.

Franc Bečan

MEDGENERACIJSKO DRUŽENJE

Mi smo vesela družba,
se skupaj shajamo,
je naša ta navada,
da radi prepevamo.
Ko pa harmonika se oglasi,
vsa družba prisluhne ji.
Mi lepo se imamo, zato veseli smo.

Saj kratko je življenje,
zato uživajmo ga,
saj zdaj na stara leta
nam dnevi šteti so.
Naj vsak prijatla objame
in z njim naj se veseli
pa če še kateri zmore,
veselo se naj zavrti.
Prijatelj prijateljico gleda
in mal pomežikne ji,
če htela bi z njim zaplesati
in malo poljubčkati se.
Beseda, besedo je dala,
lepo zaplesala sta,
na stara njegova leta
prijatelja postala sta.

In zdaj pa veselo zapojmo
pa dneve uživajmo še,
saj mladost je prehitro minila
in tu je že naša starost.
Zato pa prijatelj, prijatlu
podaj zdaj svojo roko,
da z nami veselo bo vse dni,
dokler jih nam Bog podari.

Tončka Lesjak

ZA IGRO IN MIŠLJENJE

Uredite račun - digitalne številke

Vzorec številk:

Ker so digitalne številke sestavljene iz črtic, jih lahko spreminjate tako, da črtice prestavljate.
Računu, ki je pred vami prestavite eno črtico in enačaj bo odigral svojo vlogo. Rešitvi sta najmanj dve!

Izpolnjevanka

IZPOLNJEVANKA

1	■				■
2	■				■
3	■				■
4	■				■
5	■				■
6	■				■
7	■				■
8	■				■
9	■				■
10	■				■
11	■				■

TEŽJI BESEDI:
ESSIG-NEMŠKI PISATELJ
NEGUŠ-NASLOV ETIOP. VLADARJEV

1. vrsta žita,
2. polica za knjige,
3. nemški pisatelj,
4. ploščati kos lesa,
5. kdor seka,
6. slab učenec,
7. mlada neporočena ženska,
8. naslov etiopskih vladarjev,
9. poškodba sklepa,
10. pot za promet in hojo,
11. tvorec, pisatelj

V označenih navpičnih kolonah boste prebrali kdo je in kaj je prva upokojenka v našem kraju.

Sestavite misel

			V					,				Z	N	A					
R	A	Z	U	M	E	,									T	E	M		
								.											

Besede: ***vrednost-tem,-Človekova-ni-da-in-da-v-ampak-ljubi***-razporedite tako, da boste prebrali zanimivo misel, ki jo je napisal Alexis Carrel

Združenka

ŽIVLJENSKA MODROST ?		Madžar (starinsko)				Podzemni hodnik		
	P				◄			◄

Izpolnite prazna polja kot velevata opisa, upoštevajte smer vpisa in dobili boste odgovor!

Dopolnjevanka

O	D	K	R			O			Č
N			T			N			H
U			A			S			L
O			K			B			K
A			A			O			I

Črkovne skupine SR-AJ-IT-JE-OS-VS-AO-LI-BR-ST-HR-JŠ-ST-PU smiselno vpišite v prazna polja in prebrali boste zanimivo misel našega krajana Ivana Pšajda.

KOLOFON
Uredili: Olga Črešnar, Žan Črešnar, Lidija Benkič, Marija Perklič
Jezikovni pregled: mag. Blanka Kovačec
Oblikovanje in tisk: UPRINT d. o. o., Limbuš
Naklada: 350 izvodov
december, 2016

Izpolnjevanka

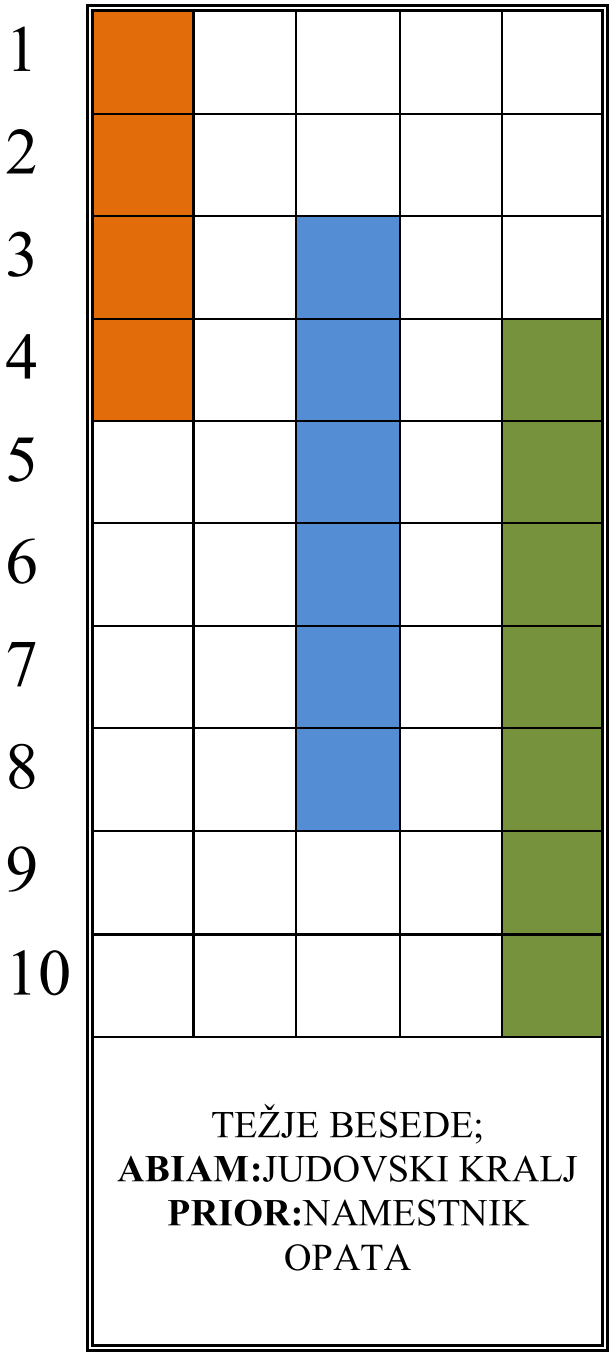

1. majhna osa,
2. velika vodna ptica,
3. konjski tek,
4. judovski kralj,
5. vodno plovilo,
6. namestnik opata,
7. sij, lesk,
8. poraščen del obraza,
9. svetovno morje,
10. največja arterija

V označeni stolpcih boste prebrali imena treh naših »glavnih« upokojenk.

Sudoku

4					5
		5		4	
5			2		1
	3	2			
6			4		2
	1			6	3

Prazna polja izpolnite s številkami od 1 do 6 tako, da bo v vsaki vrstici, v vsakem stolpcu in v vsakem manjšem pravokotniku, omejenem z debelejšimi črtami, vsaka izmed navedenih številk zastopana natanko enkrat.
Ob pravilni rešitvi boste v označeni vrstici od leve proti desni prebrali besedo, ki pomeni moralno, značajsko pozitivno lastnost, krepost.
Številke v označeni vrstici zamenjajte s črkami: 1=V, 2=L, 3=R, 4=A, 5=N, 6=I.

Rebus

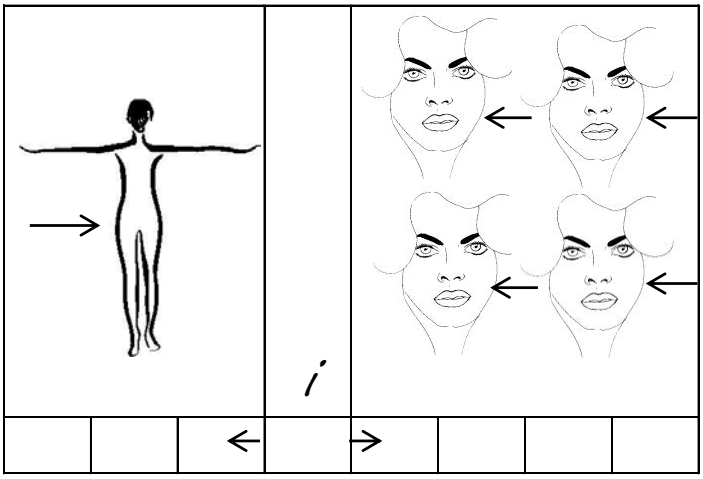

Rešitve:
Digitalne številke: 8-1=7; 8-7=1
Dopolnjevanka: Odkritosrčnost je najhujša pustolovska oblika hrabrosti.
Izpolnjevanka: Proso, regal, Essig, deska, sekač, enkar, delle, Negus, izvin, cesta, avtor.
Izpolnjevanka: Osica, labod, galob, Abiam, ladja, prior, sijaj, brada, ocean, aorta.
Rebus: Kobilica
Sestavite misel: Človekova vrednost ni v tem, da zna in razume, ampak v tem, da ljubi.
Sudoku: Četrta vrstica: 1,3,2,6,5,4 : Vrlina
Združenka: Pregovor.

Dušan Fornezzi

ZDRUŽENI POD ENIM IMENOM – ZAVAROVALNICA SAVA

Z 2. novembrom 2016 smo se Zavarovalnica Maribor, Zavarovalnica Tilia, Velebit osiguranje in Velebit življenjsko osiguranje združile v sodobno, v družbo usmerjeno in trajnostno naravnano Zavarovalnico Sava. Pod novim imenom združujemo dolgoletno tradicijo in povezujemo 2 državi. Ponosni smo, da z novonastalo drugo največjo zavarovalnico v regiji spreminjamo zavarovalništvo, ga prilagajamo času in potrebam posameznika ter družbe.

Od napovedi združitve do danes

Oktobra 2015 je lastnica vseh štirih zavarovalnic Sava Re napovedala združitev. Tako zaposleni kot okolje smo novico sprejeli z mešanimi občutki, saj nas je na svoja podjetja vezala dolgoletna tradicija. Proces združevanja je bil dolgotrajen in zahteven, a se je izkazalo, da razlike le niso tako velike in da ima vsak nekaj, kar lahko pomembno doprinese k uspehu druge največje zavarovalnice v regiji. Tako je k združitvi vsak od nas prispeval najboljše, zato prinašamo vrsto koristnih novosti in ugodnosti za vse: več poslovnih enot, več cenilnih mest po vsej Sloveniji, napredne storitve, ki zavarovancem omogočajo izredno enostavno in uporabniku prijazno poslovanje, še večjo stabilnost in zanesljivost zavarovalne družbe, nove zavarovalne produkte po meri posameznika. Skupaj postajamo prinašalec pozitivnih sprememb na zavarovalniški trg in ustvarjamo digitalno ozaveščeno in trajnostnemu razvoju zavezano družbo.

Vizija, ki ji bomo sledili na vseh ravneh delovanja, je usmerjena k posamezniku. Naše poslanstvo ni le prodajanje zavarovanj, temveč celovita skrb za družbo in vsakega posameznika. Zavedamo se, da ne moremo zagotoviti življenja brez težav, prizadevali pa si bomo za družbo z manj skrbmi.

Zavarovalnica Sava smo ljudje

Zavarovalnica Sava zaposluje 1.400 ljudi v Sloveniji in na Hrvaškem. Poslovne funkcije Zavarovalnice Sava so razporejene tako v Mariboru kot v Novem mestu in Zagrebu. Uprava družbe, ki bo Zavarovalnico Sava vodila, je 5-članska. Predsednik uprave je David Kastelic, namestnik predsednika uprave je Primož Močivnik, člani so Boris Medica, Rok Moljk in Robert Ciglarič, kot član uprave, delavski direktor.

Sedež družbe je v Mariboru na Cankarjevi ulici 3, njegova dislocirana enota je v Novem mestu na Seidlovi cesti 5, Hrvaška pa je organizirana kot podružnica slovenskega podjetja s sedežem v Zagrebu.

V Sloveniji imamo 9 poslovnih enot (Maribor, Novo mesto, Ljubljana, Celje, Slovenj Gradec, Kranj, Pomurje, Nova Gorica, Koper) in 9 predstavništev (Ptuj, Ormož, Slovenska Bistrica, Postojna, Bela krajina, Trebnje, Posavje, Kočevje, Murska Sobota). Razvejana tržna mreža nam bo omogočala, udejanjati vizijo, ki je usmerjena k posamezniku, saj se zavedamo, da naše poslanstvo ni le prodajanje zavarovanj, temveč celovita skrb za družbo in vsakega posameznika.

Nova doba – nova podoba

Navdih našega novega logotipa je bilo ime najdaljše slovenske in hrvaške reke, ki je hkrati tudi ime naše zavarovalnice – Sava. Znak povezuje rečni okljuk in črko S, njegova zelena barva je barva reke Save na izviru. Je čista, globoka barva, ki nas bo na trgu razlikovala in ustvarjala našo prepoznavnost. Ob odločitvi o združitvi štirih pomembnih zavarovalnih entitet v regiji in nastanku Zavarovalnice Sava se je začela razvijati tudi strategija komuniciranja, s katero smo gradili identiteto in pojavnost nove blagovne znamke. Naša filozofija in slogan kampanje »Nikoli sami« je močna obljuba zavarovalnice, na kateri bomo gradili družbeno odgovornost in jo uvajali v vse plasti našega delovanja, predvsem v naše zavarovance, ki nas bodo imeli vedno ob strani.

SAVA
ZAVAROVALNICA

OBČINA LOVRENC NA POHORJU

želi občanom uspešno delo in veliko zdravja
in sreče v novem letu 2017!

MESARIJA JAVORNIK

Gornji trg 40, Lovrenc na Pohorju
Telefon: 02 /675 1471
Odpiralni čas:
vsak dan od 8. do 13. ure
in v sredo in petek od 15. do 17. ure

Nudimo vse vrste mesa in mesnih izdelkov:
- domače pohorske klobase, - prekajeno meso po klasični metodi
- pohorska zaseka in pašteta, - zelo dobra buteljčna vina,
ter nekatere vrste prehrambenih artiklov.

Cenjenim kupcem – strankam želimo vesele Božične praznike ter sreče zdravja in veselja v novem letu 2017.
Direktorica Mojca Osovnikar

Kovaška cesta 60
2344 Lovrenc na Pohorju
tel.: 02/ 671 9583
gsm: 041 / 731 548
fax: 02 / 671 9584
e-pošta: sumer@siol.net

Predelava lesa ŠUMER s. p.

Nudimo vam:
Izdelavo in montažo stenskih oblog, ostrešij
ter lesne embalaže (zaboji za jabolka, palete.)

Cenjenim kupcem želimo veliko uspeha in sreče v novem letu 2017!

GORAZD HODNIK s.p.

Gaberca 2, 2344 Lovrenc na Pohorju

GRADBENA MEHANIZACIJA IN PREVOZNIŠTVO

tel.: 02/ 676 04 91, gsm: 041/ 647 958

Vsem strankam in naročnikom želim uspešno poslovno sodelovanje in vesele praznike ter srečno, zdravo in uspešno novo leto 2017.

LauRena

DELOVNI ČAS: ponedeljek–petek: 8.00–19.00
sobota: 8.00–13.00
nedelja in prazniki zaprto

LAURENA, trgovina in storitve, Renata Siker s.p. Gornji trg 25, 2344 Lovrenc na Pohorju
Telefon: 02 675 22 07 | Gsm: 051 602 890 | Email: laurena@siol.net | www.facebook.com/cvetlicarna.LauRena

HARTMAN

Avtoprevozništvo in trgovina z lesom
Franc Hartman s.p.
Činžat 23
2343 Fala
t: 031-382-008, 041-651-517
e: goranhartman@gmail.com

- ODKUP / PRODAJA HLODOVINE
- MLETJE LESNE BIOMASE
- PRODAJA LESNIH SEKANCEV

UREDNIŠTVO GLASILA »UPOKOJENEC«

vam želi prijetno praznovanje, v novem letu pa veliko širokih objemov, toplih občutkov, razigranih trenutkov, spontanih dejanj in sladkih spoznanj!

JANUAR			FEBRUAR			MAREC			APRIL			MAJ			JUNIJ		
1	Ne	Novo leto	1	Sr	Ignac	1	Sr	Albin, Pepelnica	1	So	Hugo	1	Po	Jože, Praznik dela	1	Če	Fortunat
2	Po	Makarij	2	Če	Svečnica	2	Če	Janja	2	Ne	Franc	2	To	Boris, Dela p. dan	2	Pe	Erazem
3	To	Genovefa	3	Pe	Blaž	3	Pe	Marin	3	Po	Ljuba	3	Sr	Aleksander	3	So	Pavla
4	Sr	Angela	4	So	Andrej	4	So	Kazimir	4	To	Izidor	4	Če	Florijan	4	Ne	Franc, Binkošti
5	Če	Simeon	5	Ne	Agata	5	Ne	Janez	5	Sr	Vinko	5	Pe	Angel	5	Po	Valerija
6	Pe	Sveti trije Kralji	6	Po	Dora	6	Po	Nika	6	Če	Viljem	6	So	Janez	6	To	Norbert
7	So	Zdravko	7	To	Egidij	7	To	Tomaž	7	Pe	Darko	7	Ne	Stanko	7	Sr	Robert
8	Ne	Severin	8	Sr	Janez, Preš. dan	8	Sr	Janez	8	So	Albert	8	Po	Viktor	8	Če	Medard
9	Po	Julijan	9	Če	Polona	9	Če	Frančiška	9	Ne	Tomaž	9	To	Gregor	9	Pe	Primož
10	To	Gregor	10	Pe	Viljem	10	Pe	40 mučencev	10	Po	Mehtilda	10	Sr	Izidor	10	So	Marjeta
11	Sr	Pavlin	11	So	Marija	11	So	Krištof	11	To	Leon	11	Če	Žiga	11	Ne	Srečko
12	Če	Tatjana	12	Ne	Damijan	12	Ne	Gregor	12	Sr	Lazar	12	Pe	Pankracij	12	Po	Janez
13	Pe	Veronika	13	Po	Katarina	13	Po	Kristina	13	Če	Ida	13	So	Servacij	13	To	Anton
14	So	Srečko	14	To	Valentin	14	To	Matilda	14	Pe	Valerij	14	Ne	Bonifacij	14	Sr	Vasilij
15	Ne	Pavel	15	Sr	Jurka	15	Sr	Klemen	15	So	Helena	15	Po	Zofka	15	Če	Vid
16	Po	Marcel	16	Če	Julijana	16	Če	Hilarij	16	Ne	Bernarda, Vel. noč	16	To	Janez	16	Pe	Beno
17	To	Anton	17	Pe	Silvin	17	Pe	Jerica	17	Po	Rudi, Vel. pon.	17	Sr	Jošt	17	So	Dolfe
18	Sr	Marjetka	18	So	Simeon	18	So	Edvard	18	To	Konrad	18	Če	Erik	18	Ne	Marko
19	Če	Marij	19	Ne	Julijan	19	Ne	Jožef	19	Sr	Leon	19	Pe	Ivo	19	Po	Julijana
20	Pe	Boštjan	20	Po	Leon	20	Po	Srečko	20	Če	Neža	20	So	Bernard	20	To	Silverij
21	So	Neža	21	To	Irena	21	To	Benedikt	21	Pe	Simeon	21	Ne	Feliks	21	Sr	Alojz
22	Ne	Cene	22	Sr	Marjeta	22	Sr	Vasilij	22	So	Leonida	22	Po	Milan	22	Če	Ahac
23	Po	Rajko	23	Če	Marta	23	Če	Jože	23	Ne	Vojko	23	To	Željko	23	Pe	Kresnica
24	To	Felicijan	24	Pe	Matija	24	Pe	Gabrijel	24	Po	Jurij	24	Sr	Suzana	24	So	Janez
25	Sr	Darko	25	So	Sergij	25	So	Minka	25	To	Marko	25	Če	Gregor, Vnebohod	25	Ne	Hinko, Dan držav.
26	Če	Pavla	26	Ne	Andrej	26	Ne	Maksima	26	Sr	Marcelin	26	Pe	Zdenko	26	Po	Stojan
27	Pe	Janez	27	Po	Gabrijel	27	Po	Rupert	27	Če	Jaroslav, Dan upora	27	So	Janez	27	To	Ema
28	So	Peter	28	To	Roman, Pust	28	To	Janez	28	Pe	Pavel	28	Ne	Avguštin	28	Sr	Hotimir
29	Ne	Franc				29	Sr	Ciril	29	So	Robert	29	Po	Magdalena	29	Če	Peter, Pavel
30	Po	Martina				30	Če	Bogo	30	Ne	Katarina	30	To	Ivana	30	Pe	Emilija
31	To	Janez				31	Pe	Benjamin				31	Sr	Angela			

DU LOVRENC NA POHORJU
VAM ŽELI SREČNO IN ZDRAVO LETO 2017

JULIJ			AVGUST			SEPTEMBER			OKTOBER			NOVEMBER			DECEMBER		
1	So	Bogoslav	1	To	Peter	1	Pe	Tilen	1	Ne	Julija	1	Sr	Dan spom. na mrtve	1	Pe	Marijan
2	Ne	Marija	2	Sr	Alfonz	2	So	Štefan	2	Po	Bogomil	2	Če	Dušanka	2	So	Blanka
3	Po	Irenej	3	Če	Lidija	3	Ne	Dora	3	To	Terezija	3	Pe	Silva	3	Ne	Franc, 1. adv. ned.
4	To	Urh	4	Pe	Dominik	4	Po	Zalka	4	Sr	Franc	4	So	Drago	4	Po	Barbara
5	Sr	Anton	5	So	Marija	5	To	Lovrenc	5	Če	Marcel	5	Ne	Zahar	5	To	Savo
6	Če	Bogomila	6	Ne	Ljubo	6	Sr	Zaharija	6	Pe	Vera	6	Po	Lenart	6	Sr	Miklavž
7	Pe	Ciril, Metod	7	Po	Kajetan	7	Če	Marko	7	So	Marko	7	To	Engelbert	7	Če	Ambrož
8	So	Špela	8	To	Miran	8	Pe	Marija	8	Ne	Brigita	8	Sr	Bogomir	8	Pe	Marija
9	Ne	Veronika	9	Sr	Janez	9	So	Peter	9	Po	Abraham	9	Če	Teodor	9	So	Valerija
10	Po	Ljubica	10	Če	Lovrenc	10	Ne	Nikolaj	10	To	Danijel	10	Pe	Andrej	10	Ne	Smiljan, 2. adv. ned.
11	To	Olga	11	Pe	Suzana	11	Po	Milan	11	Sr	Milan	11	So	Martin	11	Po	Danijel
12	Sr	Mohor	12	So	Klara	12	To	Gvido	12	Če	Maks	12	Ne	Emil	12	To	Aljoša
13	Če	Evgen	13	Ne	Lilijana	13	Sr	Filip	13	Pe	Edvard	13	Po	Stanislav	13	Sr	Lucija
14	Pe	Franc	14	Po	Demetrij	14	Če	Rasto	14	So	Veselko	14	To	Nikolaj	14	Če	Dušan
15	So	Vladimir	15	To	Marijino Vne.	15	Pe	Nikodem	15	Ne	Terezija	15	Sr	Polde	15	Pe	Kristina
16	Ne	Marija	16	Sr	Rok	16	So	Ljudmila	16	Po	Jadviga	16	Če	Jerica	16	So	Albina
17	Po	Aleš	17	Če	Pavel	17	Ne	Frančiška	17	To	Marjeta	17	Pe	Gregor	17	Ne	Lazar, 3. adv. ned.
18	To	Miroslav	18	Pe	Helena	18	Po	Irena	18	Sr	Luka	18	So	Roman	18	Po	Teo
19	Sr	Vincenc	19	So	Ljudevit	19	To	Suzana	19	Če	Etbin	19	Ne	Elizabeta	19	To	Urban
20	Če	Marjeta	20	Ne	Bernard	20	Sr	Svetlana	20	Pe	Irena	20	Po	Srečko	20	Sr	Julij
21	Pe	Danilo	21	Po	Ivana	21	Če	Matej	21	So	Urška	21	To	Marija	21	Če	Tomaž
22	So	Majda	22	To	Timotej	22	Pe	Mavricij	22	Ne	Vendelin	22	Sr	Cilka	22	Pe	Mitja
23	Ne	Branislav	23	Sr	Filip	23	So	Slavojko	23	Po	Severin	23	Če	Klemen	23	So	Viktorija
24	Po	Kristina	24	Če	Jernej	24	Ne	Nada	24	To	Rafael	24	Pe	Janez	24	Ne	Eva, 4. adv. ned.
25	To	Jakob	25	Pe	Ludvik	25	Po	Gojmir	25	Sr	Darija	25	So	Katarina	25	Po	Božič
26	Sr	Ana	26	So	Viktor	26	To	Justina	26	Če	Lucijan	26	Ne	Konrad	26	To	Štefan, Dan samost.
27	Če	Sergij	27	Ne	Jože	27	Sr	Kozma, Damjan	27	Pe	Sabina	27	Po	Vigil	27	Sr	Janez
28	Pe	Zmago	28	Po	Avguštin	28	Če	Venčeslav	28	So	Simeon	28	To	Jakob	28	Če	Živko
29	So	Marta	29	To	Janez	29	Pe	Mihael	29	Ne	Ida	29	Sr	Radivoj	29	Pe	David
30	Ne	Julita	30	Sr	Roza	30	So	Sonja	30	Po	Marcel	30	Če	Andrej	30	So	Evgen
31	Po	Ignac	31	Če	Rajko				31	To	Bolfenk, Dan refor.				31	Ne	Silvester